

Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2000/01:140 Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl. jämte motioner som väckts med anledning av propositionen.

I och med ålderspensionsreformen avskaffas det särskilda grundavdraget för pensionärer. För att kompensera för detta kommer bruttopensionerna att höjas, vilket leder till att nuvarande system för bostadstillägg till pensionärer (BTP) måste anpassas till de höjda bruttopensionerna. I propositionen lämnas förslag till förändringar av BTP så att det fungerar på ett likvärdigt sätt med de nya systemen för ålderspension, efterlevandepension och sjuk- och aktivitetsersättning som med de nuvarande pensionssystemen. En översyn har samtidigt gjorts i syfte att modernisera BTP-systemet som i sina huvuddelar har varit oförändrat sedan 1962.

BTP:s karaktär av individinriktat grundskydd betonas liksom avgränsningen gentemot bostadsbidraget. Det nya BTP skall vara tidsbestämt. Utgångspunkten är att beslut om BTP skall gälla ett år. Är förhållandena okomplicerade kan beslutsperioden i stället vara upp till tre år.

Utgångspunkten för rätt till det nya BTP är vidare att man har en huvudsaklig och långsiktig försörjning av pension eller uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning. Personkretsen blir därmed något snävare. Partiell ålderspension och omställningspension kommer inte att grunda rätt till det nya BTP. Inte heller änkepension till kvinnor födda 1945 eller senare, som grundar sig på dödsfall efter utgången av 2002, föreslås ge rätt till BTP.

Såvitt gäller BTP:s storlek föreslås att för ensamstående bidragstagare skall BTP lämnas med högst 91 % av bostadskostnaden till den del denna inte överstiger 4 500 kr per månad. För en gift bidragstagare skall BTP lämnas med 91 % av dennes del av bostadskostnaden till den del denna inte överstiger 2 250 kr per månad. Bostadskostnaden för gift bidragstagare, vars make inte är berättigad till BTP, föreslås således beräknas till hälften av makarnas totala bostadskostnad – till skillnad mot nuvarande regler där BTP beräknas

efter hela bostadskostnaden. Samtidigt införs ett fribelopp vid inkomstberäkningen för den make som saknar rätt till BTP, vilket delvis neutraliserar försämringen.

Inkomstbegreppet kommer i huvudsak att följa skattelagstiftningen med vissa tillägg. Som inkomst räknas inkomst av tjänst och näringsverksamhet samt inkomst av kapital. Därtill läggs 15 % av förmögenhet överstigande 100 000 kr per person. Inkomst av tjänst och näringsverksamhet beräknas utifrån en förväntad framtida inkomst, medan uppgifter om förmögenhet och inkomst av kapital hämtas från deklarationen året före det år ansökan avser.

Sedan den bidragsgrundande inkomsten fastställts räknas denna om till en reduceringsinkomst. Detta innebär att vissa inkomster viktas samt att ett fribelopp dras från inkomsten. Maximalt BTP minskas därefter med 62 % av reduceringsinkomsten upp till ett prisbasbelopp och med 50 % däröver. Reglerna om viktning och avräkning är en teknisk konstruktion för att uppnå neutralitet gentemot nuvarande inkomstprövningsregler.

Fribeloppet skall svara mot ett grundläggande konsumtionsbehov och föreslås i huvudsak knytas till basnivåerna för allmän ålderspension respektive sjuk- och aktivitetsersättning.

För det särskilda bostadstillägget (SBTP) föreslås i stort oförändrade regler.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2003. Av främst administrativa skäl föreslås att övergången till det nya BTP-systemet sker successivt. Samtliga BTP som utges vid utgången av 2002 skall räknas om tidigast den 1 januari och senast den 30 juni 2003. Fram till omprövning betalas beloppet för december 2002 ut. Bidragstagare med förmån som inte längre grundar rätt till BTP får behålla BTP motsvarande decemberbeloppet t.o.m. juni 2003. Särskilda övergångsregler vid beräkning av bostadskostnad skall gälla även därefter för förmånstagare vars make saknar rätt till BTP.

I propositionen läggs även fram förslag som rör uppgift om tjänstepension vid beräkning av garantipension för personer födda 1937 eller tidigare. Enligt förslaget skall i beräkningsunderlaget, som huvudregel, ingå det tjänstepensionsbelopp som ingår i taxeringen året före det år under vilket garantipensionen betalas ut.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag med vissa ändringar i den nya lagen om bostadstillägg till pensionärer m.fl. av huvudsakligen redaktionell karaktär och avstyrker samtliga motioner.

I ärendet finns 17 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Allmänt om bostadstillägg till pensionärer m.m.	9
Principer för ett reformerat BTP	10
Kvalifikationskrav för det nya BTP m.m.	13
Bostadskostnad och BTP:s storlek	17
Inkomst av tjänst och näringsverksamhet m.m.	21
Kapitalinkomster och förmögenhetstillägg m.m.	23
Uppskattad respektive faktisk inkomst m.m.	26
Gifta och sammanboende i BTP-sammanhang	27
Inkomstprövningen av BTP	28
Inkomstprövning av hustrutillägg	32
Särskilt bostadstillägg (SBTP)	33
Beviljande av BTP	35
Anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden m.m.	36
Övergångsbestämmelser	38
Uppgift om tjänstepension för beräkning av garantipension för personer födda 1937 eller tidigare	40
Reservationer	42
1. Uppföljning och utvärdering av det nya BTP-systemet (punkt 1)	42
2. BTP ur ett könsperspektiv (punkt 2)	42
3. Kvalifikationsvillkor för BTP (punkt 3)	43
4. Kvalifikationsvillkor för BTP (punkt 3)	43
5. Utländska förmåner som kvalifikationsgrund (punkt 4)	44
6. BTP för bostad i särskild boendeform (punkt 5)	44
7. BTP:s storlek (punkt 6)	44
8. Underskott i näringsverksamhet (punkt 7)	45
9. Pensionskostnader i näringsverksamhet (punkt 8)	45
10. Principer för förmögenhetstillägget (punkt 9)	46
11. Värdet av fritidsfastighet vid beräkning av förmögenhetstillägget (punkt 10)	46
12. Värdet av fritidsfastighet vid beräkning av förmögenhetstillägget (punkt 10)	47
13. Gifta och sammanboende i BTP-sammanhang (punkt 11)	47
14. Viktning av utländska inkomster (punkt 12)	47
15. Avräkningsprocent m.m. (punkt 13)	48
16. Skälig levnadsnivå i SBTP (punkt 14)	49
17. Anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden m.m. (punkt 15)	49

Bilagor:

1. Förteckning över behandlade förslag.....	51
2. Regeringens lagförslag	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Uppföljning och utvärdering av det nya BTP-systemet

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf40 yrkande 1.

Reservation 1 (m, kd)

2. BTP ur ett könsperspektiv

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf38 yrkande 5.

Reservation 2 (mp)

3. Kvalifikationsvillkor för BTP

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sf37 yrkandena 1 och 2 och 2000/01:Sf38 yrkande 1.

Reservation 3 (v)

Reservation 4 (mp)

4. Utländska förmåner som kvalifikationsgrund

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf37 yrkande 3.

Reservation 5 (v, mp)

5. BTP för bostad i särskild boendeform

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf36 yrkande 3.

Reservation 6 (m)

6. Högsta BTP

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf36 yrkande 1.

Reservation 7 (m)

7. Underskott i näringsverksamhet

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf36 yrkande 4.

Reservation 8 (m)

8. Pensionskostnader i näringsverksamhet

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf36 yrkande 5.

Reservation 9 (m)

9. Principer för förmögenhetstillägget

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf36 yrkande 6.

Reservation 10 (m)

10. Värdet av fritidsfastighet vid beräkning av förmögenhetstillägget

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sf36 yrkande 7, 2000/01:Sf39 yrkande 2 och 2000/01:Sf40 yrkande 3.

Reservation 11 (m)

Reservation 12 (kd, fp)

11. Giftna och sammanboende i BTP-sammanhang

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf38 yrkande 6.

Reservation 13 (mp)

12. Viktning av utländska inkomster

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf37 yrkande 4.

Reservation 14 (v, mp)

13. Avräkningsprocent m.m.

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf38 yrkandena 2–4.

Reservation 15 (mp)

14. Skälig levnadsnivå i SBTP

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf36 yrkande 2.

Reservation 16 (m)

15. Anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden m.m.

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sf37 yrkande 5.

Reservation 17 (v, mp)

16. Garantipension och BTP

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om bostadstillägg till pensionärer m.fl. såvitt avser 2 §, dock med den ändringen att punkt 1 skall ha följande lydelse: 1. hel ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller hel garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension,.

17. Lagen om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om bostadstillägg till pensionärer m.fl. till den del det inte omfattas av punkt 16 med den ändringen i övergångsbestämmelserna att punkt 3 och första meningen i punkt 5 skall ha följande lydelse:

3. Den som är berättigad till bostadstillägg enligt lagen (1994:308) om bostadstillägg till pensionärer vid utgången av år 2002 skall ha rätt att fortsätta att få bostadstillägget utbetalt, dock längst till och med juni 2003. Detta gäller dock endast så länge den försäkrade är bosatt i Sverige och uppbär sådan förmån som berättigar till bostadstillägg enligt be-

stämmelserna i den gamla lagen eller motsvarande förmån. Därvid skall 4 kap. socialförsäkringslagen (1999:799) tillämpas. Vad nu sagts skall även gälla särskilt bostadstillägg,

5. För den som uppbär eller beviljas bostadstillägg för december 2002 enligt de bestämmelser som gäller för gift pensionsberättigad, men vars make inte är berättigad till bostadstillägg skall följande gälla.

18. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2000:781) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension,

2. lag om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension,

3. lag om ändring i lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall,

4. lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag,

5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och

6. lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension.

Stockholm den 16 oktober 2001

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Mariann Ytterberg (s), Göran Lindblad (m), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Cecilia Magnusson (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Mona Berglund Nilsson (s), Claes Stockhaus (v), Magda Ayoub (kd), Kenneth Lantz (kd) och Rolf Kenneryd (c).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2000/01:140 Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl. föreslår regeringen att riksdagen antar förslag till lag om bostadstillägg till pensionärer m.fl. samt förslag till följdändringar i ett flertal lagar.

Av utskottet i detta betänkande behandlade lagförslag återfinns i *bilaga 2*.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:000) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799) (lagförslag 2.6) behandlas i utskottets betänkande 2001/02:SfU4.

Fem motioner har väckts med anledning av propositionen. Två av motionsyrkandena, 2000/01:Sf39 yrkande 1 och 2000/01:Sf40 yrkande 2, behandlas av utskottet i betänkandet 2001/02:SfU1. De motionsförslag som utskottet behandlar i detta betänkande återges i *bilaga 1*.

Utskottets överväganden

Allmänt om bostadstillägg till pensionärer m.m.

Det finns två huvudformer av statligt bostadstillägg: bostadstillägg till pensionärer (BTP) och särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP). Båda formerna av bostadstillägg är skattefria.

BTP är ett inkomstprövat tillägg till vissa pensionsförmåner och storleken på BTP påverkas av bostadskostnaden och årsinkomsten.

BTP kan betalas ut till den som är bosatt i Sverige och har en pensionsförmån i form av ålderspension fr.o.m. 65 års ålder, förtidspension/sjukbidrag, änkepension, omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension eller hustrutillägg. Även den som har en pension från ett annat land inom EU/EES kan få BTP. Den som gör tidigt uttag av ålderspension har dock inte på grund härav rätt till BTP. Däremot har en person med vilande förtidspension rätt till BTP under det första året pensionen är vilande.

En kommun har dessutom möjlighet att betala ut ett kommunalt kompletteringsbelopp till BTP. Denna möjlighet upphör dock fr.o.m. 2003.

Från och med den 1 januari 2001 utgör BTP maximalt 90 % av den del av bostadskostnaden som inte överstiger 4 500 kr per månad. Pensionär som bor i tvåbäddsrum i särskild boendeform får tillgodoräkna sig en bostadskostnad om högst 2 000 kr i månaden. BTP kan endast beviljas för bostad i Sverige.

SBTP är, liksom BTP, inkomstprövat och betalas ut om den förmånsberättigades inkomst, efter avdrag för skälig boendekostnad, understiger skälig levnadsnivå. Som skälig levnadsnivå för år 2001 räknas 47 749 kronor för ogift och 40 000 kronor för den som är gift. Inkomster som påverkar SBTP är folkpension, pensionstillskott och viss del av tilläggspension, BTP samt hälften av den årsinkomst som fastställts vid beräkningen av BTP.

Barnfamiljer och ungdomar, som fyllt 18 men inte 29 år, kan få bostadsbidrag. Bidraget beror bl.a. av hushållets storlek, dess inkomster och bostadskostnad. Bostadsbidraget består av två delar, dels ett bidrag för bostadskostnader, dels ett särskilt bidrag för hemmavarande barn. Barnfamiljer med hemmavarande barn kan få bidraget för bostadskostnader och det särskilda bidraget för barnen.

En person med barn kan beviljas såväl bostadsbidrag som BTP. En samordning sker mellan de båda förmånerna på sådant sätt att den beräknade bostadskostnaden som ligger till grund för BTP minskas med det preliminära bostadsbidraget.

Principer för ett reformerat BTP

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att det för personer bosatta i Sverige även i framtiden skall finnas ett allmänt bostadsstöd av samma karaktär som det nuvarande BTP och att det nya BTP skall omfattas av bestämmelserna i socialförsäkringslagen (1999:799) samt beräknas och fastställas slutligt direkt vid beviljandet.

De nya reglerna tas in i en ny särskild lag om bostadstillägg till pensionärer m.fl., som skall träda i kraft den 1 januari 2003.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om uppföljning/utvärdering av det nya systemet och om belysning av olikheter mellan kvinnor och män. *Jämför reservationerna nr 1 (m, kd) och 2 (mp).*

Propositionen

I det reformerade ålderspensionssystemet ersätts det nuvarande grundskyddet i form av folkpension, pensionstillskott och det särskilda grundavdraget för pensionärer (SGA) av en utfyllnadsförmån i form av garantipension till den inkomstrelaterade pensionen. Garantipensionens basnivå har bestämts utifrån att det även i framtiden skall finnas ett allmänt bostadsstöd till pensionärer. Även efterlevandeförmånerna har anpassats till pensionsreformen. Den beskattade garantipensionen kommer att utges från en högre bruttonivå än vad som gäller för folkpension och pensionstillskott. Detta gäller även för den nya aktivitets- och sjukersättningsförmånen. Av det skälet kan inte det nuvarande BTP-systemet användas i framtiden.

Ett individinriktat och allmänt bostadsstödssystem av samma karaktär som det nuvarande BTP-systemet framstår enligt regeringen som ett lämpligt val när det gäller att reformera det nuvarande BTP. Det innebär att personer som av olika anledningar har små förutsättningar att förändra sin ekonomiska situation och till följd därav i princip permanent är beroende av allmän pensions- eller sjukförsäkringsförmån för sin försörjning kommer att vara kvalificerade för det nya BTP. Däremot kommer vissa personkategorier, som kommer att uppbära allmän pensionsförmån mer som ett komplement till förvärvsinkomst, inte att vara kvalificerade för det nya BTP. Det gäller t.ex. personer som är berättigade till omställningspension. Inte heller skall den som enbart uppbär partiellt uttag av ålderspension vara berättigad till det nya BTP.

Andra betydelsefulla förslag är införandet av ett nytt inkomstbegrepp, som bl.a. innefattar att faktisk kapitalinkomst skall ingå i den bidragsgrundande inkomsten och att bostadskostnaden för makar, även i de fall då den andre maken inte är berättigad till BTP, skall beräknas till hälften av makarnas totala bostadskostnad. Till skillnad från i dag kommer vårdbidrag att påverka storleken på det nya BTP till den del bidraget utgör skattepliktig inkomst, liksom vissa skattefria ersättningar.

Ett individinriktat bidrag av grundskyddskaraktär skall i princip endast utges till personer som är i behov av förmånen för att klara sin huvudsakliga försörjning och ett acceptabelt boende. Enligt regeringens uppfattning ligger det mer eller mindre i sakens natur att det då skall bestämmas slutligen redan vid beviljandet av förmånen. Vidare skall det nya BTP utges till den som är bosatt i Sverige, och förmånen skall omfattas av bestämmelserna i socialförsäkringslagen.

De nya bestämmelserna om BTP innebär så genomgripande förändringar av regelverket att det är angeläget att samla bestämmelserna i en ny lag. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003 samtidigt som den nuvarande lagen om BTP upphävs.

Regeringen beräknar att kostnaderna för det nya BTP kommer att bli i stort sett oförändrade jämfört med det nuvarande BTP-systemet, dvs. drygt 10 miljarder kronor per år.

För de flesta pensionärshushåll med BTP blir skillnaden mellan det nya och gamla pensionssystemet relativt liten. Närmare 70 % av de hushåll som har BTP kommer att få oförändrat eller högre BTP till följd av de nya reglerna. Ca 20 % får en minskning med som mest 2 000 kr per år, medan 2 % av pensionärshushållen får en minskning på minst 10 000 kr per år. Den sistnämnda gruppen består av personer som har faktiska kapitalinkomster som med betydande belopp överstiger den schablonavkastning som tillämpas i det nuvarande BTP-systemet. I allt väsentligt torde detta enligt regeringen bero på de realisationsvinster som uppstår vid försäljning av värdepapper och fastigheter. I gruppen återfinns fler kvinnor än män, vilket beror på att kvinnorna har högre kapitalinkomster och realisationsvinster än männen.

Genomsnittligt sett är skillnaderna i utfallet för kvinnor och män små. Bland ensamstående ålderspensionärer får männen, i genomsnitt, en höjning på drygt 500 kr per år medan motsvarande siffra för kvinnorna är 300 kr per år. Även om de genomsnittliga förändringarna är små kan enligt regeringen förändringarna i enskilda fall bli stora.

Såvitt gäller de administrativa konsekvenserna är regeringens sammantagna bedömning att det nya systemet för BTP, utöver själva omlägningsarbetet och utarbetandet av nya ADB-lösningar, inte kommer att kräva mer resurser än dagens system.

Motionerna

Kenneth Lantz m.fl. (kd) begär i motion Sf40 yrkande 1 ett tillkännagivande om att följa upp och utvärdera det reformerade BTP. Motionärerna anser att det är oroväckande att det nya BTP kommer att innebära en minskning för vissa på minst 10 000 kr per år och att det gäller fler kvinnor än män. Dessutom anser motionärerna att systemet är mycket komplicerat och svårförståeligt.

I motion Sf38 yrkande 5 av Kerstin-Maria Stalin (mp) begärs ett tillkännagivande om att olikheter mellan kvinnor och män tydligare skall belysas.

Motionären påpekar att kvinnor har lägre pension än män och därmed högre BTP.

Utskottets bedömning

Utskottet delar regeringens uppfattning att det i framtiden skall finnas ett allmänt bostadsstöd av samma karaktär som det nuvarande BTP. De stora förändringar som ålderspensionsreformen inneburit med bl.a. införande av en utfyllnadsförmån i form av garantipension och vanliga beskattningsregler för pensioner gör det emellertid nödvändigt att reformera reglerna för BTP. Den beskattade garantipensionen kommer att utges från en högre bruttonivå. Även efterlevandepension och aktivitets- och sjukersättning kommer att utges från högre bruttonivåer i framtiden, varför en anpassning behövs även till dessa system.

Det föreslagna BTP-systemet innebär dock på vissa punkter betydande förändringar. Vissa personkategorier, som enligt nuvarande regler är berättigade till BTP, kommer inte att kunna kvalificera sig för det nya BTP. Även för makar där den ena maken inte är kvalificerad för BTP innebär de nya reglerna väsentliga förändringar genom att bostadskostnaden skall delas mellan dem. Som redovisats ovan kommer ca 20 % av de hushåll som i dag har BTP att få en minskning med som mest 2 000 kr per år, medan 2 % får en minskning på minst 10 000 kr per år. Att vissa personer kommer att få vidkännas en så stor minskning som över 10 000 kr per år beror i huvudsak på att de har en betydligt större kapitalavkastning, som en följd av t.ex. försäljning av värdepapper, än den i nuvarande system tillämpade schablonavkastningen på 5 %. De ändringar som föreslås i propositionen måste i vissa avseenden bedömas som omfattande. Med hänsyn härtill anser utskottet det närmast självklart att det nya BTP-systemet noga följs upp och utvärderas när det varit i kraft en tid.

Förslaget om att vårdbidrag skall räknas in i den bidragsgrundande inkomsten till den del det utgör skattepliktig inkomst torde enligt utskottets bedömning i normalfallet inte leda till mer påtagliga minskningar av BTP jämfört med nuvarande regler. Enligt utskottets mening är det dock angeläget att en uppföljning/utvärdering också innefattar effekterna av att vårdbidrag delvis skall ingå i den bidragsgrundande inkomsten.

Utskottet förutsätter således att en uppföljning och utvärdering kommer till stånd genom regeringens försorg och att den även innefattar ett könsperspektiv.

Utskottet återkommer i det följande till de förslag som berörts i detta avsnitt och tillstyrker i övrigt regeringens förslag. Motionerna Sf40 yrkande 1 och Sf38 yrkande 5 får anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

Kvalifikationskrav för det nya BTP m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att en person som uppbär all ålderspension som han eller hon enligt lag är berättigad till skall fr.o.m. den månad han eller hon fyller 65 år vara kvalificerad för det reformerade BTP,
- att en kvinna som uppbär änkepension skall vara kvalificerad för det nya BTP fram till den månad hon fyller 65 år,
- att detta dock inte gäller en kvinna född 1945 eller senare som uppbär änkepension på grund av dödsfall som inträffar efter utgången av 2002,
- att personer som uppbär aktivitets- och sjukersättning skall vara kvalificerade för det nya BTP,
- att en person som är berättigad till sjukersättning skall kunna få BTP under som längst tolv månader när sjukersättningen är vilande, och en aktivitetsersättningsberättigad skall kunna få BTP under hela den tid aktivitetsersättningen är vilandeförklarad.

Riksdagen avslår därmed motionsyrkanden om att all form av ålderspension och omställningspension m.fl. förmåner skall ge rätt till BTP. *Jämför reservationerna nr 3 (v), 4 (mp) och 5 (v, mp).*

Propositionen

Allmänt om kvalifikationsvillkoret för det nya BTP

Såvitt gäller allmänna pensionsförmåner anser regeringen att endast pensionsförmån som, generellt sett, kan sägas utgöra den enskildes huvudsakliga försörjning bör kvalificera honom eller henne för det nya BTP. Vidare är det tillhörigheten till den allmänna sjukförsäkringen genom aktivitets- eller sjukersättning som bör vara avgörande för om personen i fråga skall uppfylla villkoren för det reformerade BTP.

Ålderspension

Garantipension kan tas ut tidigast fr.o.m. den månad den enskilde fyller 65 år beroende bl.a. på att personen i fråga fram till denna tidpunkt får anses tillhöra kategorin yrkesverksamma. Redan med hänsyn härtill framstår det som naturligt att knyta kvalificeringen för det nya BTP till den tidpunkt då garantipensionen kan tas ut.

Det reformerade BTP bör ses som ett komplement till inkomst i form av ålderspension, och innan ett sådant komplement kommer i fråga är det enligt regeringen rimligt att pensionären i första hand försöker klara sin försörjning och boendekostnad själv, dvs. att pensionären först tar ut hela den pension som han eller hon är berättigad till. Annars finns en risk för att förmånen skulle kunna utnyttjas för att subventionera ett senare och högre uttag av ålderspension. Personen i fråga kan då inte heller anses ha sin huvudsakliga

försörjning i form av ålderspension och bör således inte heller vara kvalificerad för det nya BTP.

Mot bakgrund av det anförda föreslås att en ålderspension skall kvalificera för det reformerade BTP fr.o.m. den månad ålderspensionären fyller 65 år endast om han eller hon uppbär all den ålderspension som han eller hon är berättigad till.

Omställningspension och särskild efterlevandepension

Enligt nuvarande bestämmelser kan BTP utges till personer med änkepension, omställningspension, förlängd omställningspension eller särskild efterlevandepension.

Syftet med omställningspension och förlängd omställningspension skall, enligt bestämmelser som träder i kraft den 1 januari 2003, i framtiden vara detsamma som i dag. En efterlevande make som får omställningspension eller förlängd omställningspension är, till skillnad från en ålderspensionär som uppbär hel ålderspension, i förvärsaktiv ålder och är i många fall även berättigad till bostadsbidrag. Regeringen föreslår därför att personer med omställningspension och förlängd omställningspension inte skall vara kvalificerade för det nya BTP.

Såvitt gäller särskild efterlevandepension skall förmånen avskaffas för framtiden. Dock skall den som vid utgången av 2002 uppbär eller då är berättigad till särskild efterlevandepension ha fortsatt rätt till sådan pension fram till 65 års ålder eller till dess att rätten på annat sätt upphör. En förutsättning för rätt till särskild efterlevandepension är att den efterlevandes förutsättningar och möjligheter att bereda sig inkomst genom ett för denne lämpligt arbete är nedsatta och har så varit alltsedan makens död. Vidare krävs att nedsättningen beror på arbetsmarknadsmässiga skäl, nedsatt hälsa eller annan därmed jämförlig omständighet samt att den inte kan antas vara endast kortvarig. Den kategori personer som uppbär särskild efterlevandepension har små möjligheter att påverka sin ekonomiska situation och personerna har i en hel del fall uppburit särskild efterlevandepension och BTP under lång tid. Regeringen föreslår därför att personer som uppbär särskild efterlevandepension skall vara kvalificerade för det reformerade BTP.

Änkepension och hustrutillägg

Från och med den 1 januari 2003 skall kvinnor som beviljats eller kommer att beviljas änkepension på grund av dödsfall före utgången av 2002 vara berättigade till såväl inkomstrelaterad änkepension som garantipension till änkepension. Med hänsyn till att änkepension för dessa kvinnor skall ses som en huvudsaklig inkomstkälla, bör sådan änkepension kvalificera för det reformerade BTP, dock endast fram till den månad kvinnan fyller 65 år.

Beträffande änkepension på grund av dödsfall efter 2002 anförts i propositionen följande. Kvinnor födda 1944 eller tidigare skall även om dödsfallet inträffar efter utgången av 2002 kunna beviljas såväl inkomstrelaterad änkepension som garantipension i form av änkepension. Detta hänger samman

med att dessa kvinnor anses ha ett större skyddsbehov än övriga vuxna efterlevande, eftersom de – generellt sett – kommer att ha sin huvudsakliga försörjning från den allmänna änkepensionen. Beträffande kvinnor som är födda 1945 eller senare, som grundar sin rätt till änkepension på dödsfall efter utgången av 2002, bör änkepensionen ses som en kompletterande inkomst till förvärvsinkomster. Regeringen föreslår med hänsyn härtill att endast en kvinna född 1944 eller tidigare, som uppbär änkepension på grund av dödsfall som inträffat efter utgången av 2002, skall vara kvalificerad för det reformerade BTP.

Eftersom hustrutillägget är en förmån som är under avveckling finns det enligt regeringens uppfattning inte skäl att ändra den nuvarande möjligheten att jämte hustrutillägg uppbära BTP.

Aktivitets- och sjukersättning

Det nya sjukersättningssystemet, som träder i kraft den 1 januari 2003, innebär att förtidspension och sjukbidrag ersätts av aktivitetsersättning och sjukersättning. Aktivitetsersättning skall kunna utges till en försäkrad som är under 30 år. Sjukersättning skall kunna utges till personer i åldern 30–64 år. Förmånerna skall kunna utges i nivåerna hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Personer som är berättigade till aktivitetsersättning kommer att ha en anknytning till det allmänna sjukförsäkringssystemet som är svagare och mindre varaktig än vad en förtidspensionär har till det allmänna pensionssystemet. Dock kommer det i gruppen aktivitetsersättningsberättigade att finnas personer som bor i någon form av särskilt boende, t.ex. gruppboende. Dessa boendeformer är inte sällan dyrare än de boendeformer som unga normalt bor i. Det föreslås därför att personer som uppbär aktivitetsersättning skall vara kvalificerade för det nya BTP. Eftersom sjukersättningsförmånerna i stora delar liknar nuvarande förtidspensions- och sjukbidragsförmåner föreslås att även sjukersättningsberättigade personer skall vara kvalificerade för det nya BTP.

Det kan ifrågasättas om personer som uppbär partiell aktivitets- eller sjukersättning skall kunna kvalificera sig för det nya BTP. Emellertid kommer partiell ersättning i många fall att utgöra antingen förmånstagarens huvudsakliga försörjning eller i väsentlig mån utgöra ett betydande tillskott till försörjningen. Med hänsyn härtill måste frågan grundligt utredas innan ett förslag kan läggas fram om att begränsa möjligheterna att jämte partiell aktivitets- eller sjukersättning uppbära BTP.

Det föreslås också att den som får hela sin sjukersättning vilandeförklarad skall vara kvalificerad för BTP under som längst tolv månader, medan den som får hela sin aktivitetsersättning vilandeförklarad skall kunna få BTP för hela den tid för vilken aktivitetsersättningen är beviljad.

Förmån som betalas ut från EU/EES

BTP är en förmån som omfattas av förordningen (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen. BTP är emellertid en sådan särskild, icke avgiftsfinansierad förmån som avses i artikel 4.2a. Med hänsyn härtill, och då den nuvarande lagen om BTP är förtecknad i bilaga IIa till förordningen, utbetalas enligt artikel 10a förmånen endast till förmånstagare som är bosatta i Sverige och endast i enlighet med bestämmelserna i lagen om BTP. Eftersom den nya lagen om BTP kommer att ersätta nuvarande lag krävs enligt regeringen förhandlingar inom EU/EES för att få den nya lagen antecknad i bilaga IIa till förordningen 1408/71.

Enligt nuvarande regler betalas BTP ut till personer bosatta i Sverige som uppbär pension enligt lagstiftningen i en stat som ingår i EU/EES. Regeringen anser inte att det finns anledning att ändra på detta förhållande. Endast sådana EU/EES-förmåner som motsvarar någon av de svenska förmånerna som kvalificerar den enskilde förmånstagaren för det reformerade BTP skall dock anses uppfylla kvalifikationsvillkoret.

Motionerna

I motion Sf37 yrkande 1 av Claes Stockhaus m.fl. (v) begärs ett tillkännagivande om att personer som uppbär någon form av ålderspension skall vara kvalificerade för det nya BTP. Annars kommer ekonomiskt svaga gruppers möjlighet att kvarstå i förvärsarbete efter 65 år att begränsas. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att omställningspension och förlängd omställningspension skall kvalificera för BTP och att detsamma skall gälla för all form av änkepension. Motionärerna anser det uteslutet att ytterligare försämra för en redan utsatt grupp. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att även utländska förmåner från länder utanför EU/EES bör kvalificera för BTP.

I motion Sf38 yrkande 1 av Kerstin-Maria Stalin (mp) begärs ett tillkännagivande om människor som går i pension före 65 års ålder. Motionären anser att det är en klar försämring att man i det nya BTP-systemet inte kan få BTP vid förtida uttag av ålderspension.

Utskottets ställningstagande

Kravet på att en ålderspensionär tar ut all ålderspension för att från 65 års ålder bli berättigad till BTP skulle kunna tolkas som att det strider mot statsmakternas strävan att människor skall vara i förvärsarbete så länge som möjligt. Det nya ålderspensionssystemet är så konstruerat att pensionen ökar ju senare man pensioneras, vilket bl.a. beror på att den pension som man avstår från har man sedan till godo. Därmed finns, som påpekas i propositionen, en risk för att en partiell ålderspension tillsammans med BTP skulle kunna utnyttjas för att subventionera ett senare men högre uttag av ålderspension. En sådan ordning är utskottet inte berett att ställa sig bakom.

Enligt principerna för reformen skall BTP kunna utges till personer som har sin huvudsakliga försörjning bl.a. i form av allmän pension. Personer som uppbär omställningspension eller förlängd omställningspension är i förvärvsaktiv ålder, varför pensionen i flertalet fall torde utgöra en mindre del av förmånstagarens samlade inkomst. Därtill kan dessa personer vara berättigade till bostadsbidrag. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att omställningspension och förlängd omställningspension inte skall kunna kvalificera för det nya BTP.

Frågan är vidare om en änka född 1945 eller senare som får änkepension på grund av dödsfall som inträffar efter 2002 skall vara berättigad till det nya BTP. En sådan änka kommer, enligt de nya reglerna om efterlevandepension som träder i kraft den 1 januari 2003, endast att vara berättigad till inkomstrelaterad änkepension på grundval av den avlidne makens intjänade ATP t.o.m. 1989. Enligt utskottets mening måste en sådan änkepension betraktas som ett komplement till en förvärvsinkomst snarare än som en huvudsaklig inkomst. Utskottet delar därmed regeringens uppfattning att änkepension i dessa fall inte skall kvalificera för det nya BTP.

Beträffande frågan om utländska förmåner anser utskottet att eventuella åtaganden för Sverige att betala BTP till personer som uppbär pension eller invaliditetsförmån från ett land utanför EU/EES-området bör regleras genom internationella överenskommelser om social trygghet. Utskottet vill dock tillägga att en person som är bosatt i Sverige och endast har pension från ett land utanför EU/EES kan komma att bli berättigad till sådant äldreförsörjningsstöd som föreslås i proposition 2000/01:136.

Eftersom BTP inte heller enligt dagens regler kan utges till den som enbart uppbär förtida uttag av ålderspension innebär regeringens förslag i denna del ingen ändring jämfört med nuvarande regler.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag och avstyrker motionerna Sf37 yrkandena 1–3 och Sf38 yrkande 1.

Utskottet föreslår ett förtydligande av 2 § punkt 1 i förslaget till lag om bostadstillägg till pensionärer m.fl. så att det klart framgår att kravet på att den bidragsberättigade skall ha tagit ut all den ålderspension han eller hon är berättigad till även gäller garantipension.

Bostadskostnad och högsta BTP

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att det nya BTP endast skall lämnas för den bostad i vilken bidragstagaren har sitt huvudsakliga boende (permanentbostaden),
- att, såvitt gäller bostad i särskild boendeform, BTP endast skall lämnas för boende i lägenhet eller för boende i en- eller tvåbäddsrum,

- att bostadskostnaden för gift som delar bostad med sin make skall, oavsett om den andre maken är kvalificerad för BTP eller inte, delas lika mellan makarna,
- att BTP skall lämnas med högst 91 % av bostadskostnaden till den del denna för en ensamstående bidragstagare inte överstiger 4 500 kr per månad och för en gift bidragstagare som sammanbor med sin make inte överstiger 2 250 kr per månad och
- att en bidragsberättigad som bor i tvåbäddsrums i särskild boendeform skall ha rätt till BTP för bostadskostnad som inte överstiger 2 250 kr per månad.

Riksdagen avslår därmed motionsyrkanden om boendestrukturen i särskilda boendeformer och om att BTP skall utges med 90 % av boendekostnaden upp till 4 000 kr per månad.

Jämför reservationerna 6 (m) och 7 (m).

Propositionen

Bidragsgrundande bostadskostnad

Regeringen föreslår att det nya BTP, liksom det nuvarande, skall lämnas endast för den bostad i vilken den bidragsberättigade har sitt huvudsakliga boende (permanentbostaden). Vidare föreslås att de nuvarande reglerna för BTP för bostad i särskild boendeform skall föras över till den nya lagen.

När den bidragsberättigade på grund av omvårdnad eller vård helt eller till övervägande del vistas eller bor i särskild boendeform eller likartad bostad, utbetalas BTP enligt nuvarande regler för den ursprungliga permanentbostaden under högst sex månader. Fristen räknas från det att försäkringskassan bedömt vistelsen eller boendet som stadigvarande. Det föreslås att även denna undantagsregel överförs till det nya systemet.

Enligt regeringen kan det dock ifrågasättas om särskilt boende i tvåbäddsrums bör anses som en permanentbostad. Det kan också ifrågasättas om den nuvarande sexmånadersgränsen vid vistelse utanför permanentbostaden är ändamålsenlig. Dessa frågor hänger dock delvis samman med de frågor som behandlas i betänkandet Pension på institution (SOU 2000:112) och bör enligt regeringen behandlas i samband med beredningen av det betänkandet.

Fördelning av bostadskostnaden mellan makar

Enligt Riksförsäkringsverkets (RFV) föreskrifter (RFFS 1998:9) om beräkning av bostadskostnad skall bostadskostnaden för en pensionär som delar bostad med sin make och vars make har pensionsförmån utgöra hälften av den totala bostadskostnaden. För pensionär vars make inte har pensionsförmån skall däremot makarnas gemensamma bostadskostnad utgöra bidragstagarens bostadskostnad.

Dagens regler, som har sitt ursprung i en tid då det var vanligt med endast en förvärvsarbetande i en familj, är ofta förmånliga i det enskilda fallet, när

bidragstagarens make inte är berättigad till BTP. En effekt av detta blir dock att när även den andra maken blir pensionär kan BTP bli helt eller delvis bortreducerat. Trots lägre sammanlagd inkomst minskar således förmånen.

Det föreslås att för gift bidragsberättigad som delar bostad med sin make skall bostadskostnaden delas lika mellan dem, oavsett om den andre maken är kvalificerad för BTP eller inte. Effekten av en sådan fördelning lindras dock av förslaget om fribelopp, som redovisas i senare avsnitt.

Högsta BTP

Sedan den 1 januari 2001 lämnas BTP med 90 % av bostadskostnaden upp till 4 500 kr i månaden. I 2001 års ekonomiska vårproposition (prop. 2000/01:100) förklarade regeringen sin avsikt att i budgetpropositionen för 2002 återkomma med förslag om en höjning av ersättningsnivån till 91 %.

I den förevarande propositionen föreslås att BTP fr.o.m. den 1 januari 2003 skall kunna lämnas dels till en ensamstående bidragstagare med 91 % av bostadskostnaden till den del denna inte överstiger 4 500 kr per månad, dels till en gift eller därmed likställd bidragstagare som sammanbor med sin make för sin del av bostadskostnaden till den del denna inte överstiger 2 250 kr per månad.

När det gäller boende i särskild boendeform anser regeringen det vara skäligt att höja bostadskostnadstaket från 2 000 kr till 2 250 kr i månaden per person. Härigenom kommer bostadskostnadstaket för boende i särskild boendeform att motsvara hälften av det bostadskostnadstak om 4 500 kr i månaden som gäller för övriga boendeformer.

Motionen

Margit Gennser m.fl. (m) begär i motion Sf36 yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma inom ett år efter lagens ikraftträdande med en redogörelse för utvecklingen av boendestrukturen i särskilt boende. Motionärerna anser det inte hållbart att jämställa boende i tvåbäddsrum med egen lägenhet. Vidare riskerar BTP att bli, inte ett grundskydd för pensionärerna, utan ett stöd till kommunerna. Detta kan i sin tur bidra till att mindre lämpliga vårdmiljöer permanentas.

I samma motion yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att BTP skall utges med 90 % av boendekostnaden upp till 4 000 kr i månaden. Motionärerna anser att behovet av BTP skulle minska om fastighetsskatten var lägre. Att höja BTP är således inte nödvändigt om staten avstår från att höja bostadskostnaderna genom höjd fastighetskatt.

Utskottets ställningstagande

Vid utskottets behandling av regeringens proposition 1993/94:173 med förslag om att ersätta det kommunala BTP med ett statligt BTP fr.o.m. den 1 januari 1995 behandlades bl.a. frågan om vilka krav som kan ställas på eget boende i särskild boendeform (bet. 1993/94:SfU16). Enligt utskottet var det

inte tillfredsställande att det mellan kommunerna och inom de särskilda boendeformerna fanns så stora variationer i fråga om hyressättning. Särskilt gällde detta vid boende i flerbäddsrumsrum. Utskottet ansåg inte att propositionens förslag om att begränsa rätten till BTP till att avse bostadskostnaden i en- eller tvåbäddsrumsrum löste de problem som påtalats. För att en boendeavgift skall kunna tas ut och ligga till grund för ett BTP borde det enligt utskottets mening vara fråga om att boendet innebär ett moment av självständigt förfogande över det upplåtna utrymmet på samma sätt som förutsätts i hyreslagstiftningen. Utskottet ifrågasatte därför om boende i tvåbäddsrumsrum i andra fall än när det rör sig om två makar eller andra närstående som själva valt att dela rum kan betraktas som ett eget boende. Utskottet ansåg att regeringen borde överväga vilka krav som bör ställas för att boende i särskilda boendeformer skall anses vara sådant eget boende som bör föranleda att en särskild boendeavgift kan tas ut och därmed också berättiga till BTP. Utskottet godtog regeringens förslag men föreslog ett tillkännagivande i frågan. Detta blev också riksdagens beslut (rskr. 1993/94:305).

Utskottet har således redan vid riksmötet 1993/94 ifrågasatt om boende i tvåbäddsrumsrum skall kunna berättiga till BTP. Av den förevarande propositionen framgår att regeringen numera delar denna uppfattning och att frågan därför skall övervägas i samband med beredningen av betänkandet Pension på institution. Utskottet vidhåller sin uppfattning och förutsätter därför att regeringen beaktar vad utskottet tidigare har anfört i frågan. Utskottet godtar med detta påpekande regeringens förslag i denna del.

Såvitt gäller fördelning av bostadskostnaden mellan makar föreslås i propositionen att bostadskostnaden skall delas även för de makar där enbart den ena av makarna har pension. Förslaget innebär att de flesta av dem kommer att få ett lägre BTP med det nya systemet. Detta motverkas i viss mån av förslaget om fribelopp för makar. Det mildras även genom regeringens förslag om en särskild övergångsregel för dessa fall, vilken redovisas nedan. Med hänsyn härtill har utskottet inget att invända mot förslaget i denna del. Utskottet vill tillägga att regeringen i budgetpropositionen för 2002 (prop. 2001/02:1) har lämnat förslag om att gränsen för föräldrars ansvar för hemmavarande barns andel av bostadskostnaden skall höjas från 18 år till 20 år fr.o.m. den 1 januari 2002. Regeringen avser att återkomma i januari 2002 med förslag om att en motsvarande åldersgräns införs i den nya lagen om BTP.

Vad därefter gäller storleken av BTP framgår av 2001 års vårproposition att regeringen beräknar att en höjning till 91 % av bostadskostnaden innebär en förbättring för pensionärer med BTP på i genomsnitt 400 kr per år och som mest med 540 kr per år. Denna förbättring kommer att gynna en grupp pensionärer, däribland många kvinnor, som har de lägsta inkomsterna. Regeringen har i budgetpropositionen för 2002 (prop. 2001/02:1) återkommit med förslag om en höjning av ersättningsnivån till 91 % fr.o.m. 2002.

Utskottet, som redan i samband med sin behandling av vårpropositionen välkomnade den aviserade höjningen (2000/01:SfU5y), ser positivt på att regeringen nu också lämnat förslag om en motsvarande höjning fr.o.m. 2003.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag och avstyrker motion Sf36 yrkandena 1 och 3.

Inkomst av tjänst och näringsverksamhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

– att förvärvsinkomst skall beräknas med utgångspunkt i de bestämmelser som gäller för inkomstlagen tjänst respektive näringsverksamhet enligt 10 kap. 16 § och 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229), dock att inkomst av näringsverksamhet inte skall minska med tidigare års underskott i förvärvskällan och att avdrag för kostnader för näringsidkarens egen pension endast får göras till den del de överstiger ett halvt prisbasbelopp.

Riksdagen avslår därmed motionsyrkanden rörande kvittning av överskott mot underskott respektive behandlingen av pensionskostnader i näringsverksamhet. *Jämför reservationerna 8 (m) och 9 (m).*

Propositionen

Enligt regeringen kan det vara lämpligt att använda i princip samma regler för inkomstberäkningen såväl i systemet för BTP som för bostadsbidrag. Därmed underlättas förståelsen för regelverket som blir enklare att administrera. Med hänsyn härtill föreslår regeringen att man vid inkomstprövningen av BTP skall utgå från en inkomstskatterättsligt beräknad inkomst.

Eftersom BTP skall vara ett individinriktat bidrag av grundskyddskaraktär, är det dock bidragstagarens samlade ekonomi som bör vara avgörande för rätten till BTP. Även bidragstagarens förmögenhet bör således påverka rätten till BTP liksom vissa typer av inkomster som inte är föremål för inkomstbeskattning i Sverige.

Regeringen föreslår att den bidragsberättigades förvärvsinkomst skall beräknas enligt reglerna om inkomst av tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen, med tillägg av vissa skattefria ersättningar som, enligt regeringens uppfattning, i BTP-sammanhang, kan likställas med skattepliktiga ersättningar. De tillägg som skall göras är inkomst i form av skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kr i månaden, studiemedel i form av studiebidrag och AGS-ersättningar.

Vidare skall vårdbidrag i framtiden, till skillnad från i dag, påverka BTP till den del bidraget utgör skattepliktig inkomst av tjänst. Däremot skall enligt regeringen allmänna avdrag inte påverka inkomsten.

Regeringen föreslår att bidragstagarens inkomst av näringsverksamhet skall beräknas på samma sätt som i bostadsbidragssystemet, dvs. enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen.

Enligt skattereglerna kan underskott i förvärvskällan sparas till påföljande år för att kvittas mot det innevarande årets överskott. Om ett sådant underskott tillåts reducera inkomsten skulle det inte ge en rättvisande bild av de aktuella inkomstförhållandena. Regeringen anser därför att ett sådant sparad underskott inte bör reducera den bidragsgrundande inkomsten.

Utgift för egen pension har mer karaktären av frivillig disposition än nödvändig omkostnad och bör liksom allmänna avdrag inte minska den bidragsgrundande inkomsten. Härigenom likabehandlas inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Regeringen föreslår därför att kostnader för egen pension upp till ett halvt prisbasbelopp inte skall minska den beräknade inkomsten av näringsverksamhet.

Eftersom det är bidragstagarens samlade ekonomi som skall vara avgörande för rätten till BTP föreslår regeringen att inkomstunderlaget för BTP skall innefatta all utländsk inkomst oavsett om den beskattas i Sverige eller inte.

Motionen

Margit Gennser m.fl. (m) begär i motion Sf36 yrkande 4 ett tillkännagivande om att underskott av näringsverksamhet under ett år skall kunna kvittas mot ett överskott påföljande år vid fastställande av den bidragsgrundande inkomsten. Motionärerna anser att näringsidkare, som ofta har varierande inkomster från år till år, borde ha möjlighet till en mer rättvisande bild av sina inkomster.

I samma motion yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om behandlingen av pensionskostnader i näringsverksamhet vid beräkning av bidragsgrundande inkomst. För löntagare betalar arbetsgivaren premier för pensions- och sjukförsäkringar som är avdragsgilla i dennes rörelse, medan egenföretagaren får betala premierna själv och göra avdrag i den egna deklarationen. Förslaget bryter enligt motionärerna i viss mån mot likabehandlingsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Utgångspunkten för det nya BTP är att det skall vara ett individinriktat bidrag av grundskyddskaraktär och att bidragstagarens samlade ekonomi skall vara avgörande för rätten till stöd. I möjligaste mån bör det vara de aktuella inkomstförhållandena som avgör om BTP skall beviljas eller inte. Om ett sparad underskott i näringsverksamhet skulle tillåtas att reducera inkomsten skulle det, som regeringen påpekat, inte ge en rättvisande bild av de aktuella inkomstförhållandena. Utskottet anser därför, i enlighet med regeringen, att ett sparad underskott inte bör tillåtas att minska den bidragsgrundande inkomsten. Därmed uppnås en överensstämmelse med bostadsbidragssystemet, vilket får anses fördelaktigt från administrativ synpunkt.

Vad gäller avdrag för näringsidkares kostnad för egen pension har fråga uppkommit om förslaget behandlar näringsidkare och den som har inkomst av tjänst lika. Utskottet konstaterar att reglerna om pensionssparavdrag enligt inkomstskattelagen (59 kap. 4–5 §§) innebär att avdraget, som inte får överstiga summan av de avdragsgrundande inkomsterna, inte heller får överstiga 0,5 prisbasbelopp med tillägg enligt följande. För inkomst av tjänst är tillägget för den som har rätt till pension i anställningen 5 % till den del inkomsten överstiger 10 men inte 20 prisbasbelopp. För inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 % av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp. En arbetsgivare kan därtill göra pensionsavsättningar som inte direkt påverkar den enskildes lön.

Om man utgår från beskattningsreglerna för enskilda individer innebär den föreslagna lösningen neutralitet mellan tjänste- och näringsinkomster. Lösningen innebär att kostnaden för en privat pensionsförsäkring upp till ett halvt prisbasbelopp inte kommer att minska vare sig bidragsgrundande inkomst av tjänst eller näringsverksamhet. När det gäller näringsverksamhet kommer dock pensionskostnader därutöver att minska inkomstunderlaget. På sätt som angavs i kommittébetänkandet Förmån efter inkomst (SOU 1997:85, s. 134) torde reglerna få mycket liten betydelse för ålderspensionärer. Däremot medför reglerna betydande administrativa förenklingar. Mot bakgrund av vad nu anförts anser utskottet att förslaget i denna del innebär att inkomst av tjänst och näringsverksamhet behandlas på ett likvärdigt sätt.

Såvitt gäller förslaget om att vårdbidrag skall räknas in i den bidragsgrundande inkomsten till den del det utgör skattepliktig inkomst har utskottet ovan ansett att den uppföljning/utvärdering som förutsätts komma till stånd också skall innefatta effekterna av att vårdbidrag delvis skall ingå i den bidragsgrundande inkomsten.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag och avstyrker motion Sf36 yrkandena 4 och 5.

Kapitalinkomster och förmögenhetstillägg m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att i den bidragsgrundande inkomsten skall ingå sådana inkomster som utgör kapitalinkomster enligt inkomstskattelagen efter avdrag endast för negativ räntefördelning och realisationsförlust som minskat realisationsvinst samt uppskovsavdrag vid byte av bostad,
- att beräkningen av förmögenhet skall ske enligt reglerna för skattepliktig förmögenhet i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt,
- att ett tillägg om 15 % av nettoförmögenheten över 100 000 kr för en ensamstående och över 200 000 kr för makar skall räknas in i den bidragsgrundande inkomsten och att förmögenheten för makar över detta belopp skall delas lika mellan dem,

– att vid beräkningen av förmögenhetstillägget skall bortses från privatbostadsfastighet eller bostadsrättslägenhet för vilken bidrag söks och att detsamma skall gälla för skulder med säkerhet i sådan egendom och

– att detta skall gälla även för värdet av privatbostadsfastighet eller bostadsrättslägenhet som utgör permanentbostad för make till den som har sitt boende i särskild boendeform.

Riksdagen avslår därmed motionsyrkanden om en alternativ beräkning av förmögenhetstillägget, om avdrag för alternativt nyttjad bostad och om värdet av fritidsfastighet vid beräkningen av förmögenhetstillägget. *Jämför reservationerna 10 (m), 11 (m) och 12 (kd, fp).*

Propositionen

Kapitalinkomster

Enligt nuvarande bestämmelser om BTP görs en schablonberäkning som innebär att man beräknar en avkastning om 5 % på all förmögenhet. Vid beräkningen skall dock avkastningen höjas med 10 % av det belopp varmed förmögenheten överstiger för den som är gift 60 000 kr och för annan 75 000 kr. Denna schablonberäkning har kritiserats då det inte är ovanligt att den faktiska avkastningen på förmögenheten inte överensstämmer med schablonen. Regeringen anser att inkomstprövningen i huvudsak skall grundas på de inkomster som tas upp till beskattning. När det gäller kapitalinkomster innebär förslaget att den faktiska avkastningen såsom räntor och utdelningar på aktieinnehav etc. bör beaktas vid inkomstprövningen, i stället för en fiktiv avkastning.

Regeringen anser vidare att det bör göras avdrag endast för sådant som faktiskt minskar den egentliga förmögenheten eller direkt påverkar boendekostnaden. Det föreslås därför att uppskovsavdrag vid byte av bostad eller avdrag för negativ räntefördelning inte skall återläggas vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten av kapital. Detsamma föreslås gälla realisationsförlust till den del den har minskat realisationsvinst.

Förmögenhetstillägg m.m.

Enligt regeringens uppfattning är det rimligt att inte enbart kapitalavkastningen utan även själva förmögenhetsinnehavet får påverka den bidragsberättigades behov av ett individinriktat grundskydd av sådan karaktär som det reformerade BTP. Regeringen föreslår att den bidragsgrundande inkomsten skall påföras ett tillägg om 15 % av förmögenhet som överstiger 100 000 kr för en ensamstående och 200 000 kr för makar. För makar skall den sammanlagda förmögenhet som överstiger 200 000 kr därefter delas lika mellan dem.

Det kapitaliserade värdet av privata pensionsförsäkringar eller IPS-sparande, dvs. individuellt pensionssparande, bör enligt regeringen inte ingå i

beräkningen av förmögenhetstillägget. Utbetalning från privata pensionsförsäkringar och IPS-konton kommer däremot att ingå i den beräknade inkomsten av tjänst som skall ligga till grund för beräkningen av BTP.

Regeringen anser att värdet av permanentbostaden inte till någon del skall ingå i förmögenhetstillägget och föreslår att nuvarande bestämmelser förs över till den nya lagen om BTP. Följaktligen skall inte heller skulder, för vilka sådan egendom utgör säkerhet, påverka förmögenheten. Motsvarande föreslås gälla för sökande som har sin bostad i särskild boendeform i fråga om värdet av privatbostadsfastighet eller bostadsrättslägenhet som utgör permanentbostad för den andre maken.

Eftersom BTP är individinriktat bör inte heller hemmavarande barns kapitalinkomster eller förmögenhet påverka förmånstagarens BTP.

Motionerna

I motion Sf36 av Margit Gennser m.fl. (m) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att statslåneräntan med tillägg av 1 % används vid beräkning av inkomststillägget i stället för en avkastning på 15 %. Motionärerna framhåller att det är få inkomster som i dag ger 15 % i avkastning. Hänsyn bör enligt motionärerna tas till att förräntningen av kapital kan växla.

I samma motion yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att – vid beräkningen av förmögenhetstillägget – avdrag skall kunna göras för förmögenhet i alternativt nyttjad bostad med begränsning för att ett alternativ får dras av per avdragstillfälle. Motionärerna anser att det bör vara den enskildes sak att välja om han eller hon vill bo i lägenhet kombinerad med fritidsfastighet, permanent småhus eller i bostadsrätt.

Kenneth Lantz m.fl. (kd) begär i motion Sf40 yrkande 3 beslut att fritidsfastighet inte skall medräknas i underlaget för inkomstprövat BTP. Motionärerna framhåller att flera fritidshus i dag har så högt taxeringsvärde att det omöjliggör BTP. Det kan inte vara rätt att människor skall tvingas att sälja sitt fritidshus för att få rätt till BTP.

I motion Sf39 yrkande 2 av Bo Könberg m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om att innehavet av fritidsfastighet inte skall räknas som inkomstgrund vid fastställande av BTP. Motionärerna anser att det är rimligt att äldre personer skall kunna ha en fritidsfastighet utan att den skall räknas in i inkomstunderlaget för BTP.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att det är rimligt att inte enbart kapitalavkastningen utan att även själva förmögenhetsinnehavet får påverka den bidragsberättigades behov av BTP. Mot bakgrund av att värdet av permanentbostaden inte skall påverka BTP och med hänsyn till fribeloppet på 100 000 kr per person anser utskottet att 15 % får anses som en rimlig procentsats.

En fritidsfastighet inbringrar inte någon verklig inkomst för den bidragsberättigade, även om den är en tillgång som kan omvandlas till likvida medel. För att uppnå det s.k. saneringsmålet ansåg emellertid regeringen att det var nödvändigt att förmögenhet i form av fritidsfastighet beaktas vid inkomstberäkningen. Detta blev också riksdagens beslut (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:SfU1, rskr. 1996/97:126). Sedan april 1997 gäller således att värdet av fritidsfastighet beaktas vid beräkningen av BTP. Som redan nämnts är det nya BTP utformat som ett individinriktat stöd av grundskyddskaraktär där bidragstagarens samlade ekonomi skall vara avgörande för rätten till stöd. Mot bakgrund härav anser utskottet att det inte finns skäl att undanta värdet av fritidsfastighet vid beräkningen av förmögenhetstillägget. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslaget att låta en bidragsberättigad välja om permanentbostaden eller fritidsfastigheten skall tas med vid beräkningen av BTP eller att ge en bidragsberättigad som permanent bor i lägenhet möjlighet att undanta sin fritidsfastighet.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motionerna Sf36 yrkandena 6 och 7, Sf40 yrkande 3 och Sf39 yrkande 2.

Uppskattad respektive faktisk inkomst m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att den bidragsgrundande inkomsten skall grundas dels på uppskattad inkomst av tjänst respektive näringsverksamhet för bidragsperioden, dels på faktisk inkomst såvitt avser inkomst av kapital och inkomsttillägg för förmögenhet och
- att inkomst av kapital och förmögenhetstillägget skall beräknas till deklaraionsvärdena per den 31 december året före det år ansökan om BTP avser.

Propositionen

Regeringen föreslår att den bidragsgrundande inkomsten skall grundas på uppskattad inkomst av tjänst och näringsverksamhet med utgångspunkt i uppskattade inkomster under den närmaste tiden.

Eftersom banksparandet minskar och sparande i värdepapper och värdepappersfonder ökar kommer enligt regeringen antalet personer som har svårt att på ett rimligt sätt i förväg uppskatta sin kapitalinkomst och värdet på den skattepliktiga förmögenheten att öka. Med hänsyn härtill föreslår regeringen att deklaraionsuppgifterna per den 31 december året före ansökan om BTP skall användas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Gifta och sammanboende i BTP-sammanhang

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att en bidragsberättigad som är gift men stadigvarande lever åtskild från sin make skall likställas med ogift person, om inte särskilda skäl talar mot det,
- att en bidragsberättigad som stadigvarande sammanbor med någon med vilken han eller hon har varit gift eller har eller har haft barn skall likställas med gift person och
- att, om inte skäl visas för annat, detsamma skall gälla i fråga om en vuxen person som lever tillsammans med en annan vuxen person, utan att de är gifta med varandra, om de är folkbokförda på samma adress.

Riksdagen avslår därmed ett motionsyrkande om utfallet för sambor. *Jämför reservation 13 (mp).*

Propositionen

Enligt nuvarande bestämmelser är storleken av BTP beroende av pensionärens årsinkomst. I fråga om makar skall årsinkomsten för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda årsinkomst.

För att få ett nytt BTP-system som i stort sett är neutralt i förhållande till det nuvarande, bör makarnas gemensamma ekonomi vara avgörande för rätten till BTP men den bidragsgrundande inkomsten beräknas för makarna var för sig. Regeringen anser att ett avsteg från denna regel måste göras i fråga om förmögenhetstillägget på så sätt att vardera makens förmögenhet läggs samman och efter avdrag med 200 000 kr differensen fördelas med hälften på vardera maken. Förslaget är föranlett av att makar i många fall annars inte kommer att ha möjlighet att fullt ut utnyttja avdraget om 100 000 kr för envar av två makar.

De föreslagna reglerna för makar kommer att gälla för registrerade partner i enlighet med lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap.

Enligt nuvarande regler skall en bidragsberättigad pensionär som är gift, och som stadigvarande lever åtskild från sin make eller maka, likställas med ogift person, om inte särskilda skäl talar mot detta. Med makar likställs personer som tidigare varit gifta med varandra eller har eller har haft barn tillsammans och som stadigvarande bor tillsammans. Dessutom likställs, sedan den 1 januari 1998, man och kvinna som, utan att vara gifta med varandra, lever tillsammans och är folkbokförda på samma adress, om inte skäl visas för annat.

Regeringen föreslår att det i den nya lagen införs en bestämmelse som i stort motsvarar de nuvarande reglerna. Dessutom föreslås att sambor av samma kön skall likställas med sambor av motsatt kön.

Motionen

Kerstin-Maria Stalin (mp) begär i motion Sf38 yrkande 6 ett tillkännagivande om en tydligare beskrivning av utfallet för sambor och homosexuella sambor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att genom de föreslagna reglerna kommer sammanboende såväl mellan personer av motsatt kön som mellan personer av samma kön att jämföras med gifta. Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Motion Sf38 yrkande 6 avstyrks därmed.

Inkomstprövningen av BTP**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att inkomstprövningen skall utgå från den sökandes bidragsgrundande inkomst,
- att den bidragsgrundande inkomsten före reduceringen av BTP skall räknas om (viktas) till en reduceringsinkomst,
- att den del av den bidragsgrundande inkomsten som utgörs av allmän pension, sjukersättning eller aktivitetsersättning skall tas upp med 100 % och att detsamma skall gälla för utländsk pension eller invaliditetsförmån,
- att kapitalinkomst och förmögenhetstillägg skall tas upp med 100 % medan övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten tas upp med 80 %,
- att avdrag skall göras med ett fribelopp, som för den som kvalificerat sig för BTP genom pensionsförmån skall motsvara 2,17 prisbasbelopp för ogift och 1,935 för gift,
- att fribeloppet för den som har aktivitets- eller sjukersättning skall motsvara den oavkortade garantinivån för hel aktuell förmån,
- att om endast en make är kvalificerad för BTP skall den andre maken få tillgodoräkna sig ett fribelopp som motsvarar 1,935 prisbasbelopp och
- att BTP skall räknas av med 62 % av reduceringsinkomsten upp till ett prisbasbelopp och med 50 % av den reduceringsinkomst som överstiger denna nivå.

Riksdagen avslår därmed motionsyrkanden om utländska förmånens viktning, om avräkningsprocent och om att lika bruttopension kan ge olika BTP och att höga pensioner kan ge rätt till BTP. *Jämför reservationerna nr 14 (v, mp) och 15 (mp).*

Propositionen

Utgångspunkten för inkomstprövningen

De nya allmänna pensionsbestämmelserna, tillsammans med de nya beskattningsreglerna, medför att inkomstförändringar får en något större betydelse i det nya systemet än i det nuvarande. Detta beror på att garantipension, eller aktivitets- eller sjukersättning i form av garantiersättning, till skillnad mot folkpension, räknas in i den bidragsgrundande inkomsten. Regeringen anser dock att den påverkan av pensionsinkomsten som följer av tidigt eller sent uttag av ålderspension inte är av sådant slag att den ger anledning till att införa några särskilda regler vid inkomstberäkningen. Detsamma bör enligt regeringen gälla effekterna på pension av att egenföretagare inte betalat sin egenavgift. Inkomstprövningen av BTP föreslås därför, med vissa justeringar och tillägg, utgå från den bidragsgrundande inkomsten oberoende av vilka omständigheter som påverkat denna.

I fråga om makar som lever tillsammans är det deras samlade ekonomiska situation som skall vara avgörande för rätten till det nya BTP. Med hänsyn härtill föreslås att inkomstprövningen för sammanlevande makar skall utgå från deras gemensamma bidragsgrundande inkomst.

Reduceringsinkomst

De inkomster som föreslås utgöra den bidragsgrundande inkomsten kan grovt delas in i pension från det allmänna pensionssystemet, allmän sjukförsäkringsförmån i form av aktivitetsersättning eller sjukersättning, övriga inkomstskattepliktiga inkomster samt förmögenhetstillägg.

Effekten av att inkomstrelaterade förmåner först reducerar garantiförmånerna inom respektive system blir att olika typer av inkomster får olika marginaleffekt vid BTP-beräkningen. För att neutralisera dessa skillnader föreslår regeringen att den bidragsgrundande inkomsten räknas om till en särskild reduceringsinkomst.

Enligt regeringens principiella uppfattning bör de delar av den bidragsgrundande inkomsten som reducerar garantiförmånerna tas upp med hela värdet vid beräkningen av reduceringsinkomst. De delar av den bidragsgrundande inkomsten som inte påverkar de allmänna pensions- eller sjukförsäkringsförmånerna bör däremot endast tas upp till 80 % vid omräkningen till reduceringsinkomsten. Inkomst av kapital är enligt regeringen inte att likställa med förvärvsinkomst eller inkomst som ersätter förvärvsinkomst. Detsamma gäller för förmögenhetstillägget, som dessutom är en fiktivt beräknad "inkomst", där viss reduktion av förmögenheten redan skett. Det saknas därför skäl att i ett senare led ytterligare reducera den förmögenhet som skall påverka BTP. Regeringen föreslår därför att såväl inkomst av kapital som förmögenhetstillägget skall tas upp till 100 % vid omräkningen till reduceringsinkomst.

Såvitt gäller tjänstepensioner bör dessa viktas på samma sätt, oavsett om de påverkar garantipensionen eller inte. Regeringen föreslår därför att tjänstepension skall tas upp till 80 % vid omräkningen till reduceringsinkomsten.

Garantipension respektive garantiersättning påverkas på visst sätt även av motsvarande utländska förmåner. I stort innebär detta att garantiförmånerna reduceras av sådana utländska förmåner som inte är av utfyllnadskaraktär, men att också inkomstrelaterad sjuk- eller aktivitetsersättning påverkas av förekomsten av motsvarande utländska förmåner. I propositionen anförs att det inte är rimligt att vid bestämmandet av reduceringsinkomsten göra någon åtskillnad mellan utländska förmåner utifrån deras eventuella påverkan på den svenska förmånen. De bör därför enligt regeringen alltid tas upp till 100 % oavsett om de faktiskt har påverkat garantiersättningen eller ej.

Fribelopp

I det nuvarande BTP-systemet räknas folkpension, pensionstillskott samt den del av tilläggspensionen som reducerar pensionstillskottet inte med i den inkomst som reducerar BTP.

Enligt regeringens uppfattning är det viktigt att det nya systemet för BTP i stort sett är neutralt i förhållande till det nuvarande systemet. För att uppnå neutralitet bör därför ett fribelopp räknas av från den bidragsgrundande inkomsten. Det är också rimligt att bidragstagaren får tillgodoräkna sig ett belopp för grundläggande konsumtionsbehov, innan BTP börjar reduceras. Eftersom det nya BTP skall baseras på bidragstagarens totala ekonomi, oberoende av vilka omständigheter som bidragit till den, bör avdrag för den som har avkortad pension göras med ett helt fribelopp på de inkomster som påverkar BTP. Detsamma bör enligt regeringen gälla även för den som har avkortad aktivitets- eller sjukersättning.

Regeringen föreslår att för den som kvalificerar sig för BTP genom aktivitets- eller sjukersättning, skall fribeloppet motsvara oavkortad garantinivå för hel förmån i form av sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Beträffande pensionsförmånerna är det, inte minst med hänsyn till systemens komplexitet, lämpligt att bestämma fribeloppet på samma sätt för samtliga förmåner. Regeringen föreslår därför att om den förmån som grundar rätt till det reformerade BTP utgörs av allmän pension, skall fribeloppet för ogift respektive gift pensionär bestämmas till 2,17 respektive 1,935 prisbasbelopp. Även för den som erhåller partiell aktivitets- eller sjukersättningsförmån föreslås att helt fribelopp skall dras av.

Om den bidragsgrundande förmånen är en EU/EES-förmån skall fribeloppet bestämmas på samma sätt som för den svenska förmån som EU/EES-förmånen skall motsvara.

För att inte komplicera regelverket föreslås att då endast en make är kvalificerad för BTP, skall den andre maken få tillgodoräkna sig ett fribelopp som motsvarar 1,935 prisbasbelopp.

Avräkningsprocent

Enligt nuvarande regler minskas BTP med 40 % av inkomsten – exklusive folkpension och pensionstillskott samt den del av tilläggspensionen som reducerar pensionstillskottet – upp till ett och ett halvt prisbasbelopp. För inkomster över ett och ett halvt prisbasbelopp minskas BTP med 45 %. Som redan nämnts införs fr.o.m. den 1 januari 2003 nya pensionsbestämmelser och nya sjukförsäkringsförmåner i form av aktivitets- och sjukersättning. Dessutom avskaffas SGA. Dessa förändringar medför att de nämnda förmånerna kommer att utbetalas med högre bruttobelopp än motsvarade förmåner i det hittillsvarande pensionssystemet.

För att få en rimlig överensstämmelse med det nuvarande BTP-systemet bör avräkningsprocenten för det nya BTP, generellt sett, höjas i lägre inkomstintervall, där den inkomstrelaterade pensionen respektive aktivitets- eller sjukersättningen reducerar de garanterade nivåerna inom respektive system. Regeringen förslår att avräkningen sker med 62 % i det lägre inkomstintervallet och med 50 % i det övre inkomstintervallet.

Motionerna

Claes Stockhaus m.fl. (v) begär i motion Sf37 yrkande 4 ett tillkännagivande om utländska förmånens viktning i reduceringsinkomsten. Motionärerna anser att utländska förmåner bör behandlas som svenska, dvs. förmåner som reducerar garantiförmåner bör tas upp till 100 % medan övriga tas upp till 80 %.

I motion Sf38 yrkande 2 av Kerstin-Maria Stalin (mp) begärs ett tillkännagivande om att lika bruttopension kan ge olika stort BTP. Motionären framhåller att om en person har en tjänstepension, som viktas med 80 %, medan en annan person har en allmän pension, som viktas med 100 %, blir BTP för den förstnämnda personen högre, trots att båda har lika stor pension och lika bostadskostnad. I samma motion begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om avräkningsprocent för reduceringsinkomsten. Motionären anser att valet av högre procenttal, dvs. 62 respektive 50 %, oroar. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att höga pensioner kan ge BTP. Som exempel framhåller motionären att en ensamstående pensionär med en ATP och folkpension på sammanlagt drygt 168 000 kr och en hyra på 4 500 kr per månad i det nya systemet får 612 kr per år i BTP.

Utskottets ställningstagande

Syftet med de föreslagna reglerna för viktning av inkomster vid beräkning av reduceringsinkomsten samt de olika procenttal som skall tillämpas vid avräkningen är att nettoinkomsten för en bidragstagare – efter bl.a. samordning mellan olika pensionsformer, skatteavdrag och BTP-avräkning – skall bli i princip likvärdigt med dagens BTP-system. Pensionsinkomster och andra inkomster behöver därför olika behandling vid inkomstprövningen av BTP för att neutralisera de skillnader i margineffekt som uppstår mellan olika slags inkomster beroende på om de reducerar garantipensionen eller inte. En

överflyttning av marginaleffekter från skattesystemet till pensionssystemet genom att det särskilda grundavdraget har omvandlats till en del av garantipensionen behöver t.ex. mötas med högre avräkningsprocent i BTP-reglerna för att uppnå oförändrade BTP-belopp. Med föreslagna lösningar bibehålls i stort sett den fördelningspolitiska profilen samtidigt som BTP-systemet hålls inom oförändrad kostnadsram.

När det gäller frågan om utländska förmåner gör utskottet samma bedömning som regeringen, nämligen att förmånerna alltid skall tas upp till 100 %.

Utskottet konstaterar att en ogift person med enbart garantipension, dvs. en pension motsvarande 2,13 prisbasbelopp, på grund av det föreslagna fribeloppet om 2,17 prisbasbelopp kommer att få rätt till oreducerat BTP. Utskottet kan också konstatera att de nya reglerna, som påpekats i motion Sf38 yrkande 3, innebär att en ensamstående pensionär med en inkomst på drygt 168 000 kr kommer att få BTP. Dock blir det nya BTP i detta fall lägre än enligt nuvarande regler.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motionerna Sf37 yrkande 4 och Sf38 yrkandena 2-4.

Inkomstprövning av hustrutillägg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om att hustrutillägget dels skall inkomstprövas enligt de regler som skall gälla för inkomstprövning av det nya BTP för gifta personer som får ålderspension, dels att det skall avräknas med 60 %.

Propositionen

Med hänsyn till att antalet personer som får hustrutillägg kommer att bli allt färre, och för att underlätta administrationen, anser regeringen att reglerna för inkomstprövning av hustrutillägg så långt möjligt skall vara desamma som för inkomstprövningen av BTP. Regeringen föreslår därför att hustrutillägget skall inkomstprövas enligt samma regler som föreslås gälla för inkomstprövning av BTP för gifta ålderspensionärer som är kvalificerade för BTP. Det föreslås dock att hustrutillägget skall räknas av med samma procentsats som i dag, dvs. med 60 % av den reduceringsinkomst som återstår när BTP är bortreducerat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Särskilt bostadstillägg (SBTP)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att SBTP skall kunna utges till den som uppbär BTP och som har en hög bostadskostnad och en i förhållande till bostadskostnaden låg disponibel inkomst,
- att SBTP skall utges när den disponibla inkomsten understiger en skälig levnadsnivå om 1,294 prisbasbelopp för en ogift bidragstagare respektive 1,084 prisbasbelopp för en gift bidragstagare efter det att en bostadskostnad upp till maximalt 5 700 kr per månad för en ogift respektive 2 850 kr per månad för en gift bidragstagare har frånräknats,
- att SBTP skall utges som en utfyllnad upp till nämnda gränser,
- att den disponibla inkomsten skall utgöras av den bidragsgrundande inkomsten beräknad på samma sätt som för det föreslagna BTP, dock att avdrag skall göras för skatter m.m. och
- att BTP skall läggas till den disponibla inkomsten, som, utöver BTP och förmögenhetstillägg, alltid skall anses utgöra lägst ett belopp motsvarande samma fribelopp som beräknas för BTP, dock efter avdrag för skatter.

Riksdagen avslår därmed ett motionsyrkande om högre skälig levnadsnivå i SBTP. *Jämför reservation nr 16 (m).*

Propositionen

Trots att ersättningsreglerna successivt har förbättrats under senare år finns det bidragstagare med höga boendekostnader som ändå riskerar att hamna under en skälig levnadsnivå. Eftersom detta inte är tillfredsställande föreslår regeringen att det även i det nya systemet för BTP skall finnas ett SBTP som fungerar som utfyllnad upp till en skälig levnadsnivå.

Vad gäller normen för den skäliga levnadsnivån, liksom normen för skälig bostadskostnad, anser regeringen att det inte finns skäl att ompröva nuvarande normer. Normen för skälig levnadsnivå föreslås således vara 1,294 prisbasbelopp för ogift och 1,084 prisbasbelopp för gift. Normen för skälig bostadskostnad föreslås alltså vara 5 700 kr per månad för ogift men för gift föreslås den vara 2 850 kr per månad.

Enligt nuvarande regler för beräkning av den disponibla inkomsten skall inkomst av folkpension alltid tas upp till lägst 1,529 prisbasbelopp för ogift respektive 1,354 prisbasbelopp för gift, vilket motsvarar nivån för hel oavkortad ålderspension. I de fall den verkliga pensionen är lägre påförs således en fiktiv inkomst som överstiger den faktiska inkomsten. Konsekvensen blir i sådana fall att pensionärens inkomst, trots att SBTP betalas ut, inte når upp till den skäliga nivån. Denna fiktiva inkomstberäkning berör bl.a. dem som till följd av förtida uttag får en lägre folkpension och dem som till följd av att de endast arbetat eller bott en kort tid i Sverige får sin pension reducerad med

ett antal 30- eller 40-delar. Utan en fiktiv beräkning skulle personer med mycket låg pension få SBTP som en utfyllnad till pensionen, dvs. SBTP skulle i dessa fall täcka mer än bostadskostnaden och bli en förtäckt pension. Enligt regeringen skall inte heller ett nytt SBTP kunna täcka annat än bostadskostnad och regeringen föreslår därför att inkomsten skall tas upp till ett visst lägsta belopp. Eftersom nivån behöver anpassas till de höjda bruttoersättningar som ett avskaffande av SGA medför föreslås att det lägsta beloppet skall motsvara de fribelopp som tillämpas vid beräkningen av BTP. Det innebär att man vid beräkningen utgår ifrån att bidragstagaren har en inkomst motsvarande oavkortad garantipension eller garantiersättning men att denna inkomst även kan bestå av kapitalinkomst, arbetsinkomst, inkomstgrundad pension, tjänstepension eller inkomstrelaterad sjuk- eller aktivitetsersättning. Effekten härav blir att något fler kan komma i fråga för SBTP och att beloppen kan bli något högre.

Enligt regeringen fungerar systemet med SBTP i stort sett bra. Till en relativt sett begränsad kostnad förhindrar systemet i princip att pensionärer blir långvarigt beroende av socialbidrag. Under 1998 uppgav drygt 10 000 personer över 65 år socialbidrag under minst 10 månader. Det stora flertalet av dessa har ingen pension alls och har därmed inte heller rätt till BTP eller SBTP. Dessa pensionärer är som regel livsvarigt beroende av socialbidrag. Regeringen anser emellertid inte att detta problem bör lösas inom ramen för ålderspensionssystemet eller till detta anknutna system. Regeringen har därför lämnat förslag om att ett särskilt äldreomsorgsstöd skall införas för personer över 65 år. Äldreomsorgsstödet föreslås täcka in ett grundläggande försörjningsbehov för dem som av olika skäl inte når upp till grundnivån i pensionssystemet. I första hand handlar det om personer som inte har svensk pension men även ett antal personer med låg pension kan komma i fråga.

Motionen

I motion Sf36 yrkande 2 av Margit Gennser m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om att den skäligen levnadsnivån i SBTP höjs med 12 procentenheter till 135,4 % av prisbasbeloppet för ensamstående och till 114,4 % för gifta. Enligt motionärerna måste nivån höjas för att hjälpa de mest utsatta pensionärerna.

Utskottets ställningstagande

Till skillnad mot motionärerna anser utskottet att generella höjningar av BTP i första hand är att föredra och har därför tillstyrkt höjningen av ersättningsnivån till 91 % av en bostadskostnad om högst 4 500 kr i månaden. Utskottet kan dessutom konstatera att den skäligen levnadsnivån i SBTP nyligen höjts med sex procentenheter till nuvarande 1,294 prisbasbelopp för ogift och till 1,084 prisbasbelopp för gift pensionär. Från och med den 1 januari 2001 höjdes dessutom gränsen för skälig bostadskostnad från 5 200 kr till 5 700 kr per månad.

Utskottet kan också konstatera att regeringen i proposition 2000/01:136 har lämnat förslag om införandet av ett äldreförsörjningsstöd fr.o.m. den 1 januari 2003. Ett sådant stöd är avsett att tillförsäkra den stödberättigade en skälig levnadsnivå och medel för att täcka boendekostnader. Nivåerna för skälig levnadsnivå och skälig bostadskostnad föreslås bli desamma som för SBTP. Stödet får betydelse för personer bosatta i Sverige som är 65 år eller äldre och som inte har någon pension eller endast låg pension.

Mot bakgrund av nu redovisade förbättringar, både genomförda och kommande, anser utskottet att det för närvarande inte finns skäl att föreslå ytterligare förbättringar av SBTP. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag och avstyrker motion Sf36 yrkande 2.

Beviljande av BTP

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att BTP skall utges fr.o.m. den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden,
- att BTP får beviljas för en tid av som längst tolv månader och, om det finns särskilda skäl, för en längre tid än tolv månader, men aldrig för längre tid än trettiosex månader.

Propositionen

Det reformerade BTP utgör en kompletterande förmån till vissa allmänna pensions- och sjukförsäkringsförmåner. Med hänsyn härtill är det enligt regeringen naturligt att BTP utges fr.o.m. den månad när den enskilde erhöi någon av de huvudförmåner som utgör förutsättning för rätt till det nya BTP. Aktivitets- och sjukersättning skall kunna betalas ut retroaktivt för en tid om tre månader från ansökningstillfället. Regeringen föreslår därför att även ansökan om BTP skall kunna beviljas för en retroaktiv tid om tre månader. Regeringen anser dock att så stora krav bör ställas på sökanden att han eller hon i ansökan skall ange fr.o.m. vilken månad ansökan avser.

Med hänsyn bl.a. till förslaget om beräkning av inkomstunderlaget för BTP framstår det enligt regeringen som lämpligt att som huvudregel bevilja BTP för en tid om tolv månader. Därigenom kommer BTP att kunna betalas ut utifrån förhållandevis aktuella uppgifter. Det bör dock finnas utrymme för att meddela beslut om BTP som omfattar en kortare tidrymd än tolv månader. Det bör även finnas möjlighet att meddela beslut för en längre tid än tolv månader. För att ett beslut skall omfatta längre tid än tolv månader bör det dock krävas särskilda skäl. Därmed avses att den enskilde förmånstagarens ekonomiska och personliga förhållanden skall vara av enkel och okomplicerad beskaffenhet. Sannolikheten för att förmånstagarens förhållanden över tiden drastiskt ändras skall således vara liten. Även i sådana fall bör BTP inte beviljas för alltför lång tid. Regeringen föreslår med hänsyn härtill en absolut tidsgräns för beslutets räckvidd om trettiosex månader.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden m.m.**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att den som uppbär BTP skall vara skyldig att utan oskäligt dröjsmål anmäla till försäkringskassan om hans eller hennes eller om makes inkomster väsentligt har ökat och att detsamma skall gälla om bidragstagaren byter bostad, om boendeförhållandena ändras, om han eller hon ingår äktenskap eller om äktenskapet upplöses,
- att BTP skall omprövas när något förhållande som bestämmer tilläggets storlek ändras,
- att BTP får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av förmån som betalas ut av försäkringskassan, pension enligt utländsk lagstiftning, avtalspension eller motsvarande och att detsamma skall gälla när fribeloppet ändras samt
- att de nuvarande bestämmelserna om återbetalning i princip skall gälla.

Riksdagen avslår därmed ett motionsyrkande om information och kvittning. *Jämför reservation nr 17 (v, mp).*

Propositionen

Enligt nuvarande regler skall den som uppbär BTP lämna in en ny ansökan när han eller hon vill ha en höjning av förmånen. Den som uppbär BTP är vidare skyldig att hos försäkringskassan utan oskäligt dröjsmål anmäla om hans eller hennes eller makes ekonomiska förhållanden väsentligt förbättras, om boendeförhållandena ändras eller om han eller hon gifter sig eller upplöser äktenskapet.

Enligt regeringens uppfattning finns det inte skäl att ändra vad som i huvudsak gäller i dag. Regeringen föreslår därför att den som uppbär BTP, utan oskäligt dröjsmål skall vara skyldig att till försäkringskassan anmäla bl.a. om hans eller hennes eller makes inkomster väsentligt ökat. De inkomster som avses är inkomst av tjänst och näringsverksamhet samt ändrade inkomster i form av utländsk inkomst som inte beskattas i Sverige, studiemedel i form av studiebidrag och skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kr i månaden och AGS-ersättningar. Någon skyldighet att anmäla förändring av kapitalinkomst och förmögenhet under pågående utbetalningsperiod är däremot inte behövlig eftersom beräkningen av BTP i dessa hänseenden bygger på den faktiska inkomsten per den 31 december året före ansökningsåret.

Såvitt gäller omprövning av beslut om BTP föreslår regeringen att huvudregeln, liksom i dag, skall vara att omräkning av det reformerade BTP får ske

om den förmånsberättigade först underrättats därom. Enligt regeringens uppfattning är det även lämpligt att den nuvarande bestämmelsen, om att omräkning i vissa fall får ske utan föregående kommunikation, förs över till den nya lagen om BTP. Regeringen föreslår dock att den nuvarande bestämmelsen utvidgas till att omfatta samtliga förmåner som betalas ut av försäkringskassa. En omräkning utan föregående kommunikation bör även få göras i de fall fribeloppet ändras.

De nuvarande bestämmelserna om återbetalning bör i princip gälla även i det nya systemet.

I propositionen redovisas även förslag rörande ansökan om och utbetalning av BTP, om uppgiftsskyldighet och överklagande m.m.

Motionen

Claes Stockhaus m.fl. (v) begär i motion Sf37 yrkande 5 ett tillkännagivande om processuella bestämmelser. Motionärerna anser att försäkringskassan kontinuerligt bör säkerställa att de sökande har tillgodogjort sig den information som behövs om anmälnings- och återbetalningsskyldighet. Det är enligt motionärerna även viktigt att den sökande får lättillgänglig information om hans eller hennes förmån ändrats utan föregående underrättelse. Vidare bör vid kvittning av för mycket utbetalt BTP mot annan förmån hänsyn tas till ersättningsens betydelse för den försäkrade och dennes familjs försörjning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att de nu föreslagna reglerna om återbetalningsskyldighet i huvudsak är likalydande med de nuvarande reglerna i 20 kap. 4 § AFL och i 13 § lagen om BTP. Utskottet förutsätter att sökandena i enlighet med vad som anförts i motionen tydligt informeras bl.a. om sin anmälningskyldighet.

Liksom i dag kommer det således att finnas möjlighet för försäkringskassan att helt eller delvis efterge en återbetalningsskyldighet. Av RFV:s allmänna råd (1995:5) Återbetalningsskyldighet enligt socialförsäkringsförfattningarna m.m. framgår bl.a. att försäkringskassorna rekommenderas att bevilja eftergift om den försäkrade på grund av sjukdom eller oförvållad arbetslöshet saknar förutsättningar att helt eller delvis betala tillbaka det felaktiga beloppet. Eftergift kan också komma i fråga som ett led i den försäkrades sociala rehabilitering. Vidare framgår att hänsyn bör kunna tas till den försäkrades ekonomiska situation i allmänhet, även i ett längre perspektiv, samt att ett beslut om återbetalningsskyldighet inte får leda till att vederbörande saknar försörjning för sig och sin familj. Vid kvittning får dessutom endast skäligt belopp avräknas. Av författningskommentaren i propositionen (s. 126) följer att skälig hänsyn i varje särskilt fall måste tas till den ersättningsberättigades och dennes familjs försörjning.

Utskottet anser att den möjlighet till eftergift av återbetalningsskyldighet som finns i dag och som kommer att finnas även i det nya BTP-systemet, i kombination med kvittningsregeln, får anses tillräcklig för att säkerställa att

en bidragsberättigad inte till följd av ett krav på återbetalning försätts i en situation som innebär att han eller hon står utan försörjning för sig och sin familj.

För att inte kommuniceringsskyldigheten skall bli alltför omfattande anser utskottet, i likhet med regeringen, att undantag bör göras från skyldigheten att kommunicera uppgifter, om förmånerna betalas ut av försäkringskassan.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag. Motion Sf37 yrkande 5 får anses tillgodosett med vad utskottet anför.

Övergångsbestämmelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att den som före utgången av 2002 har rätt till BTP enligt nuvarande bestämmelser skall, under en övergångsperiod om som längst sex månader fr.o.m. den 1 januari 2003 kunna få BTP med det belopp som enligt de nuvarande bestämmelserna utges eller skulle ha utgetts per december månad 2002,
- att om rätten till huvudförmånen som berättigar till BTP enligt nuvarande bestämmelser upphör före den 30 juni 2003, skall det övergångsvisa BTP upphöra vid samma tidpunkt och
- att för en gift person som har rätt till BTP vid utgången av 2002 och vars make inte är berättigad till BTP skall kunna tillämpas särskilda bestämmelser vid omräkning av BTP även efter juni 2003.

Propositionen

Eftersom över 400 000 BTP-ärenden skall hanteras vid årsskiftet 2002/2003 föreslår regeringen att en generell bestämmelse införs med innebörd att personer som vid ikraftträdandet uppbär eller har rätt till BTP skall fortsätta att få sådan förmån för som längst sex månader räknat fr.o.m. den 1 januari 2003.

Bland annat för att systemet inte skall bidra till ett alltför omfattande administrativt arbete, är det enligt regeringen lämpligt att bestämma det månatliga BTP till det belopp som betalas ut eller skulle ha betalats ut per december månad 2002. De personer som kommer att vara kvalificerade för det nya BTP har då god tid på sig att ansöka om BTP enligt de nya reglerna samtidigt som de personer som inte är kvalificerade för det nya BTP får en rimlig tid att anpassa sig till detta.

En förutsättning för att det övergångsvisa BTP skall utges under dessa sex månader är att bidragstagaren uppbär en huvudförmån som enligt nuvarande bestämmelser berättigar honom eller henne till BTP. Om sådan huvudförmån upphör att utges skall han eller hon inte längre vara kvalificerad till det övergångsvisa BTP.

Vidare föreslås att personer som är kvalificerade för det övergångsvisa BTP skall omfattas av bestämmelserna i den nya lagen under tid som de uppbär det övergångsvisa BTP. Detta innebär bl.a. att bestämmelserna om an-

mälningsskyldighet vid ändrade förhållanden och beräkningsreglerna blir tillämpliga på det övergångsvisa BTP även om det i en del enskilda fall kan få stora konsekvenser.

Enligt propositionen är det inte bara den som uppbär BTP i december 2002 som kommer att få rätt till det övergångsvisa BTP. Även den som ansöker om BTP senare, dock senast under mars 2003, och beviljas BTP för december 2002 har rätt att få BTP utbetalt enligt nuvarande bestämmelser t.o.m. juni 2003.

Vid ikraftträdandet av det nya BTP-systemet kommer det enligt regeringen att finnas ett inte obetydligt antal makar som lever tillsammans, där endast en av makarna är berättigade till BTP. I en hel del fall har BTP för dessa personer under lång tid utgjort ett permanent bidrag för bostadskostnaderna som makarna inrättat sitt liv och boende efter. Ett sätt att minska effekterna i sådana fall är att införa en undantagsregel som bör vara generell och tillämpas även för tiden efter den 30 juni 2003.

Regeringen föreslår således att för det fall BTP av något skäl skall räknas om för en gift person som är kvalificerad för det övergångsvisa BTP och som delar bostad med sin make som i sin tur inte är berättigad till BTP, skall följande gälla. BTP skall först beräknas enligt de nya reglerna. Därefter skall BTP beräknas enligt en alternativ regel som utgår från de reformerade bestämmelserna om BTP men där dels bostadskostnaden beräknas enligt nuvarande bestämmelser, dels något fribelopp inte beräknas för den make som inte är kvalificerad för BTP. Om BTP blir högre enligt den alternativa beräkningsregeln, skall BTP utges enligt denna regel. Om BTP i stället blir högre enligt en beräkning enligt de nya bestämmelserna, skall BTP utges helt enligt dessa nya regler.

Om ytterligare omräkningar av BTP skall ske, föreslår regeringen att samma beräkningsförfarande skall tillämpas endast om BTP har bestämts med den alternativa beräkningsregeln. Om ändringen av BTP skett med stöd av de nya BTP-bestämmelserna, skall endast dessa regler användas vid eventuellt kommande omräkningar.

Utskottets ställningstagande

De nya reglerna skall träda i kraft den 1 januari 2003. Under en övergångsperiod kommer den som är berättigad till BTP för tid före utgången av 2002 att i princip vara garanterad att få lägst det belopp utbetalt som han eller hon uppbär eller skulle ha uppburit i december 2002. Om personen i fråga under denna period i stället önskar få det nya BTP kommer det i så fall att krävas en ansökan härom. I enlighet med de nya bestämmelserna kommer BTP att kunna utges under som mest tre månader före ansökningsmånaden. Om personen i fråga önskar få det nya BTP utbetalt redan fr.o.m. ikraftträdandet måste ansökan härom inges till försäkringskassan senast under april 2003. För att berörda personer skall kunna tillvarata sin rätt i detta hänseende är det enligt utskottets mening viktigt att de får information om vad som krävs.

Utskottet förutsätter att sådan information kommer att lämnas till dem som berörs. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag.

Utskottet föreslår dock att punkten 3 i övergångsbestämmelserna till den nya lagen kompletteras så att det görs klart att det övergångsvisa BTP endast skall kunna utges till en bidragsberättigad som är bosatt i Sverige och att 4 kap. socialförsäkringslagen därvid skall gälla. Vidare föreslår utskottet i klargörande syfte en mindre justering av punkten 3.

Utskottet föreslår även en ändring av punkten 5 i övergångsbestämmelserna för att tydliggöra att de särskilda reglerna om övergångsvis BTP för makar skall utges om den i december 2002 bidragsberättigade maken uppbär eller beviljas BTP för december 2002.

Uppgift om tjänstepension för beräkning av garantipension för personer födda 1937 eller tidigare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om

- att för personer födda 1937 eller tidigare skall i beräkningsunderlaget för garantipension ingå den tjänstepension som framgår av taxeringen året före det år för vilken garantipensionen betalas ut,
- att en tjänstepension som tillkommer efter taxeringen skall ingå i beräkningsunderlaget med sitt faktiska belopp fr.o.m. månaden efter den försäkringskassan fått kännedom om tjänstepensionen och
- att om tjänstepensionen upphör eller minskar skall den aktuella tjänstepensionen användas i stället för den taxerade uppgiften fr.o.m. den månad som anmälan görs.

Propositionen

Vid beräkning av garantipension för personer födda 1937 eller tidigare skall enligt lagen om garantipension (1998:702) hänsyn tas till bl.a. svensk och utländsk tjänstepension. Det belopp som därvid skall användas är tjänstepensionen för december månad, uppräknad till årsbelopp, året före det år som garantipensionen skall betalas ut. I de fall beloppet senare ändras på annat sätt än genom indexuppräkning eller motsvarande, skall det nya tjänstepensionsunderlaget i stället användas.

Beträffande sättet att hämta in uppgift om tjänstepension lämnades i propositionen Garantipension till personer födda år 1937 eller tidigare (prop. 1999/2000:127) inte något förslag. Dock gjorde regeringen den bedömningen att pensionsutbetalaren borde lämna uppgift om tjänstepensionen till RFV. Samtidigt konstaterades att den närmare utformningen av uppgiftslämnandet borde beredas ytterligare.

RFV fick därefter i uppdrag att i samråd med Statskontoret ta fram förslag till hur uppgift om pensionsberättigads tjänstepension kan hämtas in samt att göra en analys över förslagets konsekvenser. RFV redovisade i december

2000 olika alternativ för att hämta in uppgift om tjänstepension (Hantering av tjänstepensioner vid beräkning av garantipension till äldre ålderspensionärer, Dnr S2000/8418/SF). RFV, som konstaterade att inget av alternativen kunde anses helt tillfredsställande, föreslog i stället att garantipension inte skall samordnas med tjänstepension och att omräkning av ålderspension enligt äldre bestämmelser till nya förmånsregler skulle ske vid ett tillfälle. Det huvudsakliga motivet för förslaget var att detta bedömdes ha stora administrativa fördelar. Enligt regeringens uppfattning är RFV:s förslag emellertid inte möjligt att genomföra utan att tidsplanen för genomförandet äventyras. Därtill leder förslaget initialt till merkostnader.

Gällande regler förutsätter att uppgift om tjänstepension hämtas från pensionstagaren eller från pensionsutbetalaren. Vad gäller förslagen om att hämta in uppgifterna på något av dessa sätt har det i bl.a. RFV:s rapport framkommit att metoderna har avgörande praktiska och kvalitativa nackdelar. Mot bakgrund bl.a. härav föreslås att den tjänstepension som skall ligga till grund för beräkningen av garantipension skall hämtas från taxeringen året före det år för vilken garantipension betalas ut.

En tjänstepension kan emellertid tillkomma vid andra tidpunkter än vid 65 års ålder, t.ex. vid ett senare uttag av ålderspension eller vid makes dödsfall. Enligt regeringen är det rimligt att detta får genomslag omedelbart och det föreslås därför att en justering av garantipensionen skall göras fr.o.m. månaden efter den månad då försäkringskassan fick kännedom om en tillkommande pension. Någon anmälningsskyldighet för pensionären eller pensionsutbetalaren föreslås inte utan det bör istället vara försäkringskassans uppgift att i dessa fall hämta in aktuella uppgifter.

I ett antal fall kommer tjänstepensionen att ha minskat eller upphört sedan taxeringen. Som regel är det då fråga om att tjänstepensionen till följd av avtal minskar vid t.ex. 70 års ålder. I de fall en påtaglig minskning av tjänstepensionen sker, kommer garantipensionen under ett par år att beräknas till ett för lågt belopp. Detta kan inte anses acceptabelt då det är fråga om ett grundskydd. Regeringen föreslår därför att den tjänstepension som faktiskt betalas ut skall användas som underlag vid beräkningen av garantipension i de fall den aktuella tjänstepensionen är lägre än den i kontrolluppgiften. Detta förutsätter dock att pensionstagaren anmäler det lägre beloppet till försäkringskassan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Uppföljning och utvärdering av det nya BTP-systemet (punkt 1)

av Margit Gennser (m), Göran Lindblad (m), Cecilia Magnusson (m), Magda Ayoub (kd) och Kenneth Lantz (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf40 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att det är oroväckande att det nya BTP, för vissa av pensionärshushållen, kommer att innebära en minskning på minst 10 000 kr per år. Enligt vad som anges i propositionen återfinns i denna grupp fler kvinnor än män. Eftersom förslaget kan komma att drabba enskilda individer mycket hårt är det viktigt att man följer upp och utvärderar det nya BTP. Dessutom anser vi att det nya systemet är mycket komplicerat och svårförståeligt. Vad nu anförs bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. BTP ur ett könsperspektiv (punkt 2)

av Kerstin-Maria Stalin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf38 yrkande 5.

Ställningstagande

Kvinnor har i genomsnitt lägre pension än män, vilket leder till att de i regel får högre BTP än män. Det finns dock kvinnor som har högre kapitalinkomster och realisationsvinster än män. Jag anser att regeringen tydligare borde belysa skillnaden mellan kvinnor och män. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Kvalifikationsvillkor för BTP (punkt 3)

av Ulla Hoffmann och Claes Stockhaus (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf37 yrkandena 1 och 2 och avslår motion 2000/01:Sf38 yrkande 1.

Ställningstagande

En person som uppbär all ålderspension som han eller hon är berättigad till skall enligt förslaget vara kvalificerad för det nya BTP fr.o.m. 65 års ålder. Enligt regeringen finns det annars en risk för att BTP skulle kunna utnyttjas för att subventionera ett senare och högre uttag av ålderspension. Det torde dock endast vara ett begränsat antal personer med låga inkomster som orkar fortsätta att arbeta efter 65 års ålder. Med hänsyn härtill anser vi att personer som uppbär någon form av ålderspension skall vara kvalificerade för det nya BTP.

Den som uppbär omställningspension eller förlängd omställningspension skall enligt förslaget inte vara kvalificerad för det nya BTP. Detsamma skall gälla kvinnor födda 1945 eller senare, som kommer att uppbära änkepension på grund av dödsfall som inträffar efter utgången av 2002. Att vissa grupper utesluts från det nya systemet innebär en försämring av grundskyddet för dessa individer. Valfärdssystemen har varit utsatta för en rad besparingar under 1990-talet. Att ytterligare försäkra för en redan utsatt grupp är enligt vår mening uteslutet. Vi anser att även omställningspension, förlängd omställningspension samt all form av änkepension skall kvalificera för det nya BTP.

Vad nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Kvalifikationsvillkor för BTP (punkt 3)

av Kerstin-Maria Stalin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf38 yrkande 1 och avslår motion 2000/01:Sf37 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Inte heller i det nya BTP-systemet kommer det att finnas någon möjlighet för en person som gjort förtida uttag av ålderspension att få BTP. Enligt min mening är det otillfredsställande eftersom många människor inte orkar arbeta

fram till 65 års ålder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Utländska förmåner som kvalifikationsgrund (punkt 4)

av Ulla Hoffmann (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Claes Stockhaus (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf37 yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt regeringens förslag skall endast EU/EES-förmåner som motsvarar någon av de svenska allmänna pensionsförmånerna eller sjukförsäkringsförmånerna kvalificera förmånstagaren för det nya BTP. Vi anser att även förmåner från länder utanför EU/EES-området bör kunna kvalificera för BTP. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. BTP för bostad i särskild boendeform (punkt 5)

av Margit Gennser, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anfört i reservation 6. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf36 yrkande 3.

Ställningstagande

Det nya BTP skall enligt regeringens förslag utges för kostnaden för den permanenta bostaden. Principen att jämställa boende i tvåbäddsrums med egen lägenhet är enligt vår mening inte hållbar. BTP riskerar därmed att bli ett kommunalt bidrag, inte ett grundskydd för pensionärer. Detta kan i sin tur bidra till att mindre lämpliga vårdmiljöer permanentas. Vi anser att regeringen bör återkomma snarast, dock senast ett år efter lagens ikraftträdande, med en redogörelse för utvecklingen av boendestrukturen i särskilt boende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Högsta BTP (punkt 6)

av Margit Gennser, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf36 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi kan konstatera att fastighetsskatten driver upp bostadskostnaderna. Detta gäller oavsett om man bor i småhus, bostadsrätt eller hyresrätt. Att öka det generella BTP till 91 % för hyror upp till 4 500 kr i månaden skulle inte vara nödvändigt om staten avstod från att öka boendekostnaderna genom höjd fastighetsskatt. Vi föreslår därför att den del av bostadskostnaden som ersätts genom BTP skall vara 4 000 kr i månaden och att ersättning skall utges med 90 % av boendekostnaden. Vad nu anförs bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Underskott i näringsverksamhet (punkt 7)

av Margit Gennser, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf36 yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt regeringens förslag skall näringsidkare vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten inte kunna kvitta ett års inkomstunderskott mot ett påföljande års inkomstöverskott. Näringsidkare, som ofta upplever varierande inkomster från år till år, bör enligt vår mening ha möjlighet att ge en mer rättvisande bild av sina inkomster. De bör därför ha möjlighet att kvitta underskott mot ett överskott påföljande år. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Pensionskostnader i näringsverksamhet (punkt 8)

av Margit Gennser, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 9. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf36 yrkande 5.

Ställningstagande

Bidragsinkomsten vid beräkning av BTP skall enligt regeringens förslag beräknas på ett så likvärdigt sätt som möjligt när det gäller inkomst av tjänst respektive inkomst av näringsverksamhet. Regeringens förslag bryter dock i viss utsträckning mot likabehandlingsprincipen t.ex. vad gäller avsättningar

till försäkringar. För löntagares räkning betalar arbetsgivaren premier för pensions- och sjukförsäkringar som är avdragsgilla i arbetsgivarens rörelse. Egenföretagaren får däremot erlægga premierna själv och enligt skattelagstiftningen göra avdrag i den egna deklARATIONEN. Motsvarande regler bör gälla vid beräkningen av bidragsgrundande inkomst. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Principer för förmögenhetstillägget (punkt 9)

av Margit Gennser, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 10. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf36 yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringens förslag om förmögenhetstillägg innebär enligt vår mening en dubbelräkning av förmögenhetsavkastningen. Visserligen undantas förmögenhet i permanentbostad när det gäller beräkning av förmögenhetstillägget. Kombinationen av förmögenhets- och fastighetsskatt på bostaden samt en fiktiv beräkning av inkomst på andra förmögenhetsdelar samtidigt som kapitalinkomsterna redan beaktats, kan skapa betydande skevheter mellan olika pensionärsgrupper, inte minst beroende på bostadsort.

Den förhållandevis höga procentsatsen, 15 %, är svår att förstå. Vi föreslår i stället att beräkningen av förmögenhetstillägget skall knytas till någon ränta som årligen avspeglar förändringarna i avkastning på investeringar m.m., t.ex. statslåneräntan med ett tillägg av 1 %.

Vad nu anförs bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Värdet av fritidsfastighet vid beräkning av förmögenhetstillägget (punkt 10)

av Margit Gennser, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 11. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf36 yrkande 7 och avslår motionerna 2000/01:Sf39 yrkande 2 och 2000/01:Sf40 yrkande 3.

Ställningstagande

Som anges i propositionen skall förmögenhet nedlagd i den egna permanentbostaden inte beaktas vid beräkningen av bidragsgrundande inkomst. Tidigare gällde detta också fritidsfastighet. Vi anser att det bör vara den enskildes ensak om han eller hon väljer att bo i hyreslägenhet kombinerad med fritids-

fastighet, i ett permanent småhus eller i bostadsrätt. Reglerna bör därför ändras så att vid beräkningen av förmögenhetstillägget avdrag kan ske för förmögenhet nedlagd i alternativt egen nyttjad bostad. Dock bör endast ett avdrag få göras för ett alternativ vid samma tillfälle.

Vad nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Värdet av fritidsfastighet vid beräkning av förmögenhetstillägget (punkt 10)

av Bo Könberg (fp), Magda Ayoub (kd) och Kenneth Lantz (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 12. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2000/01:Sf39 yrkande 2 och 2000/01:Sf40 yrkande 3 och avslår motion 2000/01:Sf36 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi delar inte regeringens uppfattning att värdet av fritidsfastighet skall ingå i inkomstprövningen av BTP. Flera fritidsfastigheter har i dag ett så högt taxeringsvärde att förmögenheten omöjliggör BTP. Vi anser inte att det är rätt att människor skall tvingas till försäljning och därmed försämring av livskvaliteten för att få BTP. Vi anser att regeringen snarast bör återkomma med förslag om att undanta värdet av fritidsfastighet vid beräkningen av det nya BTP. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Giftna och sammanboende i BTP-sammanhang (punkt 11)

av Kerstin-Maria Stalin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 13. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf38 yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att det är svårt att av propositionen utläsa vad som i BTP-sammanhang kommer att gälla för sambor respektive homosexuella personer som är sambor. Regeringen bör därför få i uppdrag att belysa detta på ett tydligare sätt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Viktning av utländska inkomster (punkt 12)

av Ulla Hoffmann (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Claes Stockhaus (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 14. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf37 yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt regeringens uppfattning är det inte rimligt att vid bestämmandet av reduceringsinkomsten göra någon åtskillnad mellan de utländska förmånerna utifrån deras eventuella påverkan på den svenska förmånen. De bör därför alltid tas upp till 100 % oavsett om de faktiskt har påverkat garantiersättningen eller inte. Vi anser att utländska förmåner skall behandlas på samma sätt som svenska förmåner. Det innebär att förmåner som reducerar garantiförmåner skall tas upp till 100 % medan övriga tas upp med 80 %. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. Avräkningsprocent m.m. (punkt 13)

av Kerstin-Maria Stalin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 15. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf38 yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Enligt propositionen framstår det nya BTP-systemet som rättvisare i den bemärkelsen att lika inkomst ger ett lika stort BTP. Generellt sett är detta dock inte sant, vilket visas av följande exempel. Två ensamstående pensionärer A och B har båda lika stor pension (större än grundnivån) och lika bostadskostnad. Pensionsbeloppet för B utgörs dock till en del av en tjänstepension, som enligt förslaget skall viktas med 80 %. Därmed blir reduceringsinkomsten för B lägre än för A och därmed BTP högre. Enligt min mening är detta inte rimligt.

Jag konstaterar också att en ensamstående pensionär med en pension på ca 168 000 kr och en hyra på 4 500 kr i månaden med det nya systemet får drygt 600 kr i årligt BTP. Detta är visserligen lägre än i det gamla systemet, men det är otillfredsställande ur fördelningspolitisk synpunkt.

I det nuvarande systemet minskas maximalt BTP med 40 respektive 45 % av den bidragsgrundande inkomsten. Det innebär att högre inkomster reducerar mer än lägre, vilket ur fördelningspolitisk synpunkt framstår som sympatiskt. I det nya systemet är motsvarande procenttal 62 och 50. Jag anser att regeringens val av lägre procenttal vid högre inkomst är oroande.

Vad nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Skälig levnadsnivå i SBTP (punkt 14)

av Margit Gennser, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 16. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf36 yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår i princip inga ändringar av SBTP. Vi anser dock att SBTP måste höjas för att hjälpa de mest utsatta pensionärerna och föreslår att den skäliga levnadsnivån i SBTP höjs med 12 procentenheter till 135,4 % av prisbasbeloppet för ensamstående och 114,4 % för gifta. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17. Anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden m.m.**(punkt 15)**

av Ulla Hoffmann (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Claes Stockhaus (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 17. Riksdagen bifaller därmed motion 2000/01:Sf37 yrkande 5.

Ställningstagande

Den som uppbär BTP skall enligt regeringens förslag vara skyldig att utan oskäligt dröjsmål anmäla till försäkringskassan om hans eller hennes eller om makes eller makas inkomster väsentligt har ökat. Den som genom att lämna oriktig uppgift eller genom underlåtenhet att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet har orsakat att BTP har lämnats felaktigt skall återbetala det felaktigt utbetalda beloppet. Vidare får BTP räknas om utan föregående underrättelse i de fall den del av årsinkomsten som utgörs bl.a. av förmån vilken betalas ut av försäkringskassan ändras. Detsamma skall gälla när fribeloppet ändras. Enligt vår mening är det viktigt att försäkringskassan kontinuerligt säkerställer att de sökande har tillgodogjort sig den information som behövs om anmälningsskyldighet och återbetalningsskyldighet. Det är även viktigt att en försäkrad så snart som möjligt får lättillgänglig information om hans eller hennes förmån ändrats utan föregående underrättelse.

Om någon ålagts återbetalningsskyldighet för det nya BTP eller annan ersättning som beslutats av försäkringskassan skall det vara möjligt att vid senare utbetalning innehålla ett skäligt belopp i avräkning på vad som betalats ut för mycket. Vid sådan kvittning bör enligt vår uppfattning hänsyn tas till försäkringsersättningens betydelse för den försäkrades och dennes familjs

försörjning. Vi anser dessutom att det måste stå klart att en kvittning aldrig får innebära att den försäkrade i stället hänvisas till ekonomiskt bistånd.

Vad nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2000/01:140 Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl. har regeringen (Socialdepartementet) föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om bostadstillägg till pensionärer m.fl.,
2. lag om ändring i lagen (2000:781) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension,
3. lag om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension,
4. lag om ändring i lagen (1999:332) om ersättning till steriliserade i vissa fall,
5. lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag,
7. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), och
8. lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension.

Lagförslagen återfinns som bilaga 2 till betänkandet.

Följdmotioner

2000/01:Sf36 av Margit Gennser m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bostadstillägget skall utgå med 90 % av boendekostnaden upp till 4 000 kr i månaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den skäligen levnadsnivån i det särskilda bostadstillägget för pensionärer (SBTP) höjs med tolv procentenheter till 135,4 % av prisbasbeloppet för ensamstående och till 114,4 % för gifta.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma inom ett år efter lagens ikraftträdande med redogörelse om utvecklingen av boendestrukturen i särskilt boende.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underskott av näringsverksamhet under ett år skall kunna

kvittas mot ett överskott påföljande år vid fastställande av den bidragsgrundande inkomsten.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behandlingen av pensionskostnader i näringsverksamhet vid beräkning av bostadsbidragsgrundande inkomst.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statslåneräntan med ett tillägg av 1 % används vid beräkning av inkomstillägget i stället för regeringens förslag om en avkastning på 15 %.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vid beräkningen av förmögenhetstillägget skall avdrag kunna göras för förmögenhet i alternativt nyttjad bostad med begränsning för att ett alternativ får dras av per avdragstillfälle.

2000/01:Sf37 av Claes Stockhaus m.fl. (v) varit föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalifikationskrav för bostadstillägg till ålderspensionärer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalifikationskrav för bostadstillägg till efterlevande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utländska förmåner som kvalifikationsgrund.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utländska förmånens viktning i reduceringsinkomsten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om processuella bestämmelser.

2000/01:Sf38 av Kerstin-Maria Stalin (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om människor som går i pension före 65 års ålder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lika bruttopension kan ge olika stort bostadstillägg.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höga pensioner kan ge bostadstillägg.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avräkningsprocent för reduceringsinkomsten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att olikheter mellan kvinnor och män tydligare skall belysas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att man tydligare beskriver utfallet för sambor och för homosexuella sambor.

2000/01:Sf39 av Bo Könberg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att innehavet av fritidsfastighet inte skall räknas som inkomstgrund vid fastställandet av BTP.

2000/01:Sf40 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att följa upp och utvärdera det reformerade bostadstillägget till pensionärer.
3. Riksdagen beslutar att fritidsfastighet inte skall medräknas i underlaget för inkomstprövat bostadstillägg till pensionärer, i enlighet med vad som anförs i motionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

